

Woodcraft

Časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti

Redakční rada

Šéfredaktorka

Kateřina Grünwaldová – Wičanhpí

Obrazový redaktor

Tomáš Koubek – Okeya

Grafická úprava a sazba

studio ToTeM

Korektorka

Hana Stegbauerová – Anpao

Gabriela Modřanská

Autoři jsou vždy uvedeni kurzívou pod svým článkem.

Adresa redakce

Liga lesní moudrosti –
časopis Woodcraft,
Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

casopis@woodcraft.cz

<http://www.woodcraft.cz>

Knihařské zpracování a tisk

RETISK – Praha

Distribuce

Balírna Letňany

Přetiskování obsahu povoleno pouze s písemným souhlasem redakce nebo autora a s udáním pramene. Příspěvky redakce vrací jen na vyžádání autora.

Názory autorů článků nemusí souhlasit s názory redakce.

Cena výtisku 40 Kč plus poštovné.

Informace o předplatném na

ustredi@woodcraft.cz.

Cena pro členy LLM v příspěvcích.

Ročník 29, číslo 1.

Navazuje na časopis *Bizoni vítí*.

Náklad 700 ks.

Uzávěrka příštího čísla je 5. května 2018.

ISSN 1804-9508.

MK ČR E 5455

1. strana obálky

Foto: Tomáš Koubek – Okeya

4. strana obálky

Koláž: Tereza Klementová

Milí čtenáři,

tak tedy vstupujeme do dalšího ročníku časopisu Woodcraft, představte si, že od dob nového jména ligového periodika je to již ročník desátý. Slušné, že?

Abyste časopis mohli pravidelně dostávat, je vždy třeba práce a péle spousty šikovných lidí, kterým chci moc poděkovat. O některé rubriky se nám pravidelně starají a v příštím roce i nadále chtějí starat Terka Klementová, Hanka Hladíková, Tewlikit – Jan Křístek, Medvěd – Martin Pejša, Zi – Nicol Jará, Olowanteča a Jerry – Iva a Tomáš Jurkovičovi, Keny – Aleš Kapica, Tomáš Daněk, Itawa – Tereza Macková, Lucka Fryčová a Gábina Modřanská. Mezi vcelku pravidelné přispěvatele už tradičně patří Hrom – Albert Minář, Vlastík Růžička, Čik-sika – Jiří Macek, Machímia – Pavel Čech, Yučikala – Pavel Spálený, Maquiémi – Kamila Lunerová a mnozí další. (Když jsem se rozhodla napsat tento editoval, měla jsem hrůzu, že na někoho zapomenu. Asi se tomu ale nedovedu vyhnout, a tak mi to, prosím, odpusťte.)

Chci moc ocenit každého z vás, kterého jsme kdy oslovili s prosbou o sepsání článku. Úplných odmítnutí se nám samozřejmě taky někdy dostane, ale v poměru k těm, kteří souhlasí a skutečně něco pěkného napíše, je jich maličko. Jen to prostě někdy holt déle trvá – inu dobrovolnický projekt musí s takovými věcmi počítat.

Můj největší dík patří redakční radě. Okeya se fakt už desátý rok číslo co číslo stará o veškeré fotky a obrázky. Každá ilustrace projde jeho rukama, každou fotku musí upravit, aby v tisku vypadala pěkně. Kdyby někdo měl chuť se něco takového přiučit a Okeyovi pomáhat, bude moc rád. Neváhejte se ozvat! Mail je tomas.koubek@gmail.com.

Anpao nám před tiskem přečte každé písmenko. No vážně, ona musí číst i názvy rubrik a tiráž. Schválně, kdo z vás něco takového louská? Moc jí děkujeme za kvalitu češtiny.

Nu, a Netopýr to úplně všecko musí vzít, dát dohromady texty i upravené obrázky, vysázet to, způsobit, aby to hezky vypadalo, rozumně se to rozmístilo na stránky, vydržet moje prudění, že každá strana si zaslouží obrázek, probrat s Okeyou, co dají na titulní stránku a co jako ilustrace k obsahu, a poslat to do tiskárny. Dělá to naprosto výborně, že? Jenže každý se jednou dostane do bodu, kdy množství jeho aktivit překročí jeho kapacitu, a právě proto se Netopýr s naším časopisem v pozici sazeče loučí. Od dalšího čísla se o sazbu bude starat Dior – Martin Weinpold. Netopýrovi nastotísíckrát děkujeme za ohromný kus práce, který odvedl. Nu, a Martinovi přeje-me, aby ho nová práce těšila, dávala mu smysl a vypadala báječně!

Budeme se těšit!

Za redakci

Wičanhpí

Tawiskara

Již po šesté se konalo lukostřelecké klání na Zátocce, tábořišti kmene Tate Osmaka. Tentokrát v rekordním počtu 119 soutěžících, což bylo ovlivněno i tím, že se spojila Tawiskara s Kiwendothou a Woodcraft Ranger. A hlavně meteorologové předpovídali po dlouhé době sluncem prosvícený prodloužený svatováclavský víkend.

Soutěžilo se v rovinné střelbě z 18 a 25 m a v lovecké stezce. Počasí v čele se sluníčkem bylo všem tábořícím velmi příjemné. Až na ten vítr, který nám foukal údolím během střeleckého dne, což nám trochu kazilo naše jinak velmi přesné míření šípů. Večer ale vítr ustal, a tak mohla proběhnout divácky velmi atraktivní ústupová střelba, která se zastavila na vzdálenosti 105 m.

Když si ale vzpomenu na přípravu, udělá se mi nevolno. Na přihlašovací cifra 195 účastníků a spousta sedmimetrových týpí, muselo se tedy začít jednat. Brigáda na dřevo, zajistit další sady tyčí a záchody.

K tomu všemu nám louku tři neděle každou chvíli skrápěl déšť. Bylo velmi náročné udržet louku posekanou a připravit vše dle našich představ. Ještě ve středu ráno to na louce čvachtalo a nedalo se po ní ani pořádně jít, ale sluníčko a vítr nám s vysoušením trochu pomohly. Tak jsme mohli postavit šapitó, připravit tyče pro jednotlivá týpí, šeltry a zubříky. Vybudovat střelnice, aby táboření mohlo proběhnout a takové množství lidíček si mohlo akce užít. Dle vašich ohlasů se vám tady u nás na Zátocce líbilo. Jsme moc rádi.

Vaše ohlasy:

Mám-li napsat, jak se mi to líbilo, použil bych jedno slovo: bravissimo. Indiánské léto se opravdu povedlo. Modrá obloha a teplé slunce přes den, v noci hvězdy na obloze – prostě paráda. Spousta krásných stanů a příjemných lidí, perfektně připravené tábořiště, stejně tak profesionálně připravená sportoviště. Já za sebe moc děkuji všem, kteří se podíleli na Ranger woodcraftu a Tawiskaře, kterých jsem se

zúčastnil. Bylo to moje první součastění po dlouhé době a moc jsem si to užíval. Je pravda, že nejvíc budu vzpomínat na Finskou stezku a její část, kde se běželo, nebo spíše vycházelo s batohem do prudkého svahu, a kde se mi podlamovala kolena, ale i na další zážitky, kterých nebylo málo. Už se těším, až si příště vezmu lepší luk a šípů.

Jan Kowalczyk – Fox

Díky za bezvadně připravený turnaj – Wašté Waštélakovi. Na mne udělalo největší dojem to množství mladých woodcrafterů. Tak snad woodcraft nevyhyne. S modrou oblohou.

Albert Minář – Hrom

Děkuji za výbornou organizaci. Nemůžu vybrat, která z těchto dvou vzpomínek je silnější:

Vzpomínám na skvěle připravené zázemí pro akci, začalo to laminovanými cedulkami, které mě ujistily, že fakt jedu správnou polňačkou. Na louce čekalo postavené šapitó, které by v případě deště schovalo věci, než si postavíme

týpí, a vrcholem byly sady tyčí stojící na louce, vytříděné podle velikosti, tak aby se dostalo na každou velikost týpí z přihlašovadla.

A i když jsme se Tawiskary neúčastnili, mám stále před očima závěr střelby s ústupováním, kdy Hrom s Waštélakou neomylně trefovali terč z opačné strany louky.

Karolína Dandová – Karča

Kvůli pracovním povinnostem jsme vyráželi až v sobotu odpoledne, strávili jsme tedy víc času v autě než na táboření, ale NELITUJEME! Domů jsme si odvezli bolavé bránice od smíchu. Nestihli jsme žádný program, a přesto jsme odjeli s pocitem zúčastněných. A navíc, nikde jinde se nespí tak dobře jako na táboření!“

*Alexandra Šuláková – Sagitta
a Pavel Šulák – Mango*

Sedím na verandě Sroubenky. Naše děti jsme předali rodičům. Starší z kmene a kamarádi pomohli vše zbourat a uložit. Na louce zůstaly jenom vyšlapané kruhy kolem zahrabaných ohnišť. Vše je sbaleno a uklizeno. Dívám se na vyšlapané cesty na louce po tak velkém počtu lidí, jaký Zátoka ještě nezažila. Tak vše pozamykat a odjet. Jsem unavený, bolí mě záda z rovnání tyčí a představa, že to vše, co mám naložené na autě, budu ještě celé odpoledne vykládat, mě ještě více unavuje. Říkám si, jestli mám tohle vše zapotřebí. Jestli by nebylo jednodušší udělat si malé kmenové táboření a zastřílet si... Ne! Nebylo. Při vzpomínce na ty spousty lidí, již jsou součástí kmenů, a luků, které se tu objevily, dost možná i kvůli Tawiskaře. Akci, kde se potkávají lidičky z různých kmenů a nechávají se inspirovat okolím. Ta spousta mladých lidí zapálených

do střelby z této primitivní zbraně ovládané silou vlastního těla. Okouzlení její tichou elegancí s vnitřním pocitem radosti ze zásahu do terče. Radost z celkové výhry nebo jenom z jednoho zásahu na lovecké stezce, sdílení s okolím, a porovnání se s ostatními z různých kmenů. Snaha a motivace našich dětí uspět co možná nejlépe.

To by na kmenovém táboření nezažili. Takže ANO. Všechna ta práce a starost má cenu radosti. A kolik stojí radost? Spousta práce?

Děkuji všem z našeho sehraného týmu Osmáků a kamarádů, kde každý ví, co je potřeba dělat a bez kterých bych to nikdy nezvládl.

Jiří Plšek – Waštélaka

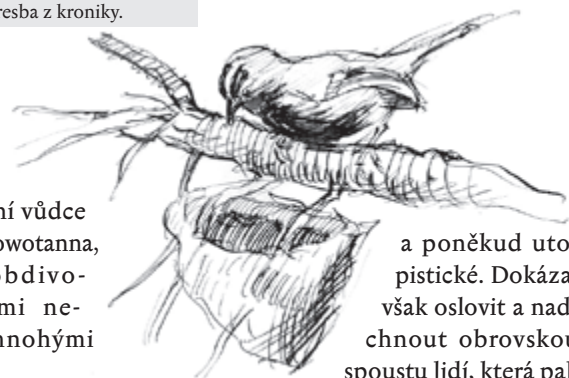

Křest knihy Rebel s hlavou v oblacích

Navečer 12. října 2017 se sešli woodcrafteri a přátelé z dalších spolků u příležitosti slavnostního křtu knihy *Rebel s hlavou v oblacích – Miloš Seifert, život a dílo* od Tuwanakhy – Tomáše Studenovského.

Více než 100 let od první přírodovědné vycházky vedené nadšeným mladým profesorem přírodopisu M. Seifertem uplynulo, než se pan profesor dočkal knihy, která uceleně mapuje jeho celoživotní snahu o vybudování nového lepšího světa využitím výchovy mládeže v duchu lesní moudrosti. V knize je podrobně vykreslen donquijotský boj navenek plachého, avšak vnitřně velmi silného, idealisty s tehdejší školským systémem i se současně vznikajícím skautingem. Barvitě jsou zde popsány první woodcrafterské tábory, osudy mnoha osobností spjatých s děním v lize a jejich vzájemné názorové rozpory, které v průběhu let vedly k opakovanému tříštění a opět slučování woodcrafterů do jedné organizace – a mezi nimi

Woowotannova kresba z kroniky.

jejich duchovní vůdce M. Seifert – Woowotanna, mnohými obdivován, mnohými nepochopen, mnohými zatracován.

V novodobé historii LLM je jméno Miloše Seiferta bohužel pro většinu členstva pouze prázdným jménem, neboť jeho knihy a články ve starých Vatrách a dalších časopisech se do rukou dostanou pouze zájemcům o historii, jen tu a tam vyšel souhrnný článek u příležitosti nějakého kulatého výročí. A přitom právě Seifert je osobností, která v našich zemích propagovala woodcraft nikoliv jako zábavné zálesácké víkendy v přírodě, ale zejména jako cestu k vyšším cílům morálním, etickým a ekologickým. Seifertovy nároky na „čisté lidství“, ke kterému by měl každý woodcrafter směřovat, byly velmi vysoké – byly nadčasové, apolitické

a poněkud utopistické. Dokázal však oslovit a nadchnout obrovskou spoustu lidí, která pak ducha lesní moudrosti předávala dál, ač Seifertova osobnost pomalu upadala v zapomnění. Nedlouho před smrtí řekl příteli: „Věřím, že woodcraft v Československu bude, i až já odejdu...“

Ne mnoho dnešních woodcrafterů má přečtenou Woowotannovu knihu Přírodou a životem k čistému lidství, ale všichni znají woodcrafterský zákon, plnění orlích per i táboření v přírodě. Woodcraft žije, a to nejenom v hlavách sečtělých knihomolů, ale tepe i v žilách mnoha malých a mladých woodcrafterů. Když sedí kolem ohně, září jim v očích stejné hvězdičky jako kdysi Dětem Živěny.

Díky, Tuwanakho, že jsi svojí knihou pomohl poodhalit osobnost Miloše Seiferta a počáteční období Ligy lesní moudrosti i dnešním čtenářům. Jsem ráda, že se konečně našel člověk, který s takovým nasazením a důsledností zmapoval část historie naší organizace.

Slovy Biminijho „Woodcrafteri touto knihou splácejí dlouholetý dluh, který měli vůči svému zakladateli.“

Knihu by si měl přečíst každý woodcrafter, lze ji objednat na ligoových webových stránkách nebo v kanceláři LLM.

Kamila Lunerová – Maqiyémi
foto: archiv LLM

Autor knihy Tomáš Studenovský – Tuwanakha.

72 hodin na faře a v sadu na Kosím potoce

Jelikož úroda jablek byla letos opravdu katastrofální, moštování se nazadařilo. Čeyanala připravila pro účastníky chutné kompoty, jež na místě zavařila v profi hrnci, který k tomuto účelu přivezla!

V zahradě fary jsme vysadili dva nové stromky. Velká zásilka stromků odjela do Kořene, kde probíhala další část aktivit s místními pod vedením Kamily a Mirka. Ovocné aleje podle polních cest se zase o něco rozrostly.

Děti pomáhaly s hrabáním listí. Díky tomu bude na jaře v zahradě opět travička zelená.

Nekonečné opravy plotu pokračovaly i letos.

V sadu na loukách přibýlo deset nových stromů. Opravili jsme kůly u oplocenek. Je to stále aktuální, protože lesní zvěře je v okolí více, než je pro stromky zdrávo.

Děti pomáhaly i s natíráním malých sazenic proti okusu. To musíme dělat každý podzim.

Na louku padl topol osika. Slušný macek. Na léto bude materiál na vyřezávání misek.

Jarda nám věnoval hnůj, takže nové stromky budou mít z čeho čerpat živiny i v této jinak chudé půdě.

Aleš Sedláček – Tokaheya
foto: Tomáš Macek – Netopýr

Sněm zástupců 2017

Co se událo za poslední rok v LLM? Ohlédnutí za uplynulým rokem, právě probíhající aktivity LLM, plány do budoucna – to vše zaznělo na Sněmu zástupců LLM, který proběhl o víkend 20. – 22. 10. 2017 na skautské základně Kaprálův mlýn u Ochozi u Brna.

V pátek večer si účastníci poslechli Bobrovo povídání o nedávném letu letadlem z Křižanova přes Bobří hrad, Walden až nad údolí Zátoka, tábořiště kmene Tate Osmaka, aby zamával účastníkům letošní Tawiskary. Nu, asi každý z nás v duchu přemýšlel, jaké radosti asi bude prožívat ve svých

devadesáti letech... Neméně zajímavé pak bylo večerní vyprávění Tokaheyi, Evy a Klokši o výpravě do USA po stopách E. T. Setona v Cos Cob, o táboření na Klenově woodcrafterském tábořišti v Britské Kolumbii, o putování deštnými pralesy NP Olympic a o mnoha dalších krásných místech.

V sobotu pak celý den probíhalo vlastní rokování, kterého se zúčastnili zástupci 27 kmenů, zástupci rodů, členové náčelnictva a další hosté.

Náčelnictvo pod taktovkou náčelníka Filipa Chmela má za sebou první rok volebního období, tak dopoledne zazněly zprávy náčelnictva a dalších spolupracujících lidí, na to pak navázala diskuze a projednávání dalších bodů.

Nejdůležitější informace jsou shrnuty zde:

- V průběhu roku se uskutečnila řada zajímavých akcí (některé jsou zmíněny blíže níže), probíhají kmenové schůzky, tábory i mezikmenová setkání.

- Velkou pochvalu si zaslouží zejména náčelníci dětských kmenů, organizátoři akcí, pracovníci kanceláře a všichni, kdo nějak přispívají ke zdárnému chodu LLM.

- **Ohnivecké společenství** uspořádalo tři úspěšné akce (Ohnivecké setkání v Srbech, Vyráběcí víkend pro zájemce o woodcrafterské táboření, Sněm LLM ve spolupráci s kmenem Tate Osmaka) a plánuje ještě podzimní ohnivecké setkání na Bobřím hradě.

- Letošní **Velké hry** zahrnovaly čtyři velké mezikmenové akce pro dětské kmeny – Stará Praha, Lesní běh, Kiwendotha a Tawiskara. Vítězem letošního ročníku a čestným držitelem Mahykanovy palice je kmen Bobrů. V příštím roce je v plánu všech pět Velkých her, tak se můžete těšit.

- Karča – Karolína Dandová informovala o úspěšné **Čotokvě pro Malou lóži**, které se zúčastnilo 12 členů ML.

- V rámci podzimního táboření proběhl i nultý ročník soutěže pro Velkou lóži **Woodcraft Ranger**.

- **Náčelnické zkoušky** letos absolvovalo celkem 5 lidí – víkendové akce zahrnovaly víkend na sněžnicích a víkend na statku v Želichově. V roce 2018 náčelnické zkoušky nebudou, neboť už letos byl malý zájem, kmeny již případně vhodné adepty vyslaly na NZ v několika předchozích letech, proto náčelnictvo navrhlo jedno-roční přestávku.

- LLM vydala knihu **Rebel s hlavou v oblacích** – Miloš Seifert,

život a dílo od Tomáše Studenovského – Tuwanakhy o zakladateli LLM a o prvopočátcích woodcraftu v našich zemích. Slavnostní křest knihy proběhnul 12. 10. 2017.

- V září proběhla tradiční akce pro veřejnost – **Indiáni z Točnicku**. Akce byla skvělá, navštívilo ji 720 lidí a na zajištění se podílelo 80 lidí, kteří si pak večer vesele zajuchali a zatančili za doprovodu skupiny Kapišto. V roce 2018 se s akcí opět počítá. Dětské kmeny, které by chtěly prezentovat svoji činnost, se mohou po domluvě objevit v pořadu ČT Lvičata, kontaktujte Chlupa.

- Na jaře proběhlo i **Setkání rodinných kmenů** – táboření pro rodiny s dětmi z řad LLM i veřejnosti, probíhá zde pravidelně sněm, vítány jsou i stráže a rody, které si chtějí nechat uznat orlí pera.

- Okeya – Tomáš Koubek informoval o **letním táboření na Kosím potoce**. Náčelníkem tábora pro příští rok byl zvolen Marťa Lehký z kmene Okwaho.

- Na Sněmu zástupců byla slavnostně předána zakládací listina novému kmeni **Tančící lososi** (Praha) s náčelnicí Markétou Horskou. Náčelník Filip představil i nový Rod Sněžné sovy (Říčany) s náčelníkem Geniou. Řady LLM rozšířily letos i další rody – rod Čápů (Český brod), rod Rysů (Praha) a rod Osm per (Benešov).

- Novým členem náčelnictva se po odsouhlasení Sněmem zástupců stává Zlobr – Martin Kubín z kmene Bobrů.

- **Kosí potok**: proběhlo letní táboření, dřevní brigády, bylo upraveno parkoviště a zakoupen nový traktor na úpravy luk, v příštím roce bude potřeba vyrobit novou plachtu na dance lodge.

- **Fara Michalovy Hory**: Chalupa je skoro dodělaná včetně podkrovní, soc. zařízení a venkovního přístřešku. Příští rok je v plánu slavnostní otevření.

- **Chata Fram**: V současné době probíhá rekonstrukce schodiště, chata by měla být plně v provozu od Vánoc (snad se to stihne). Bohužel se nepodařilo na úřadech prosadit zprovoznění podkrovní pro účely ubytování.

- LLM podala projekt na vytvoření **vzdělávacích woodcrafterských programů**, které by probíhaly na Faře, Framu a na hradě Roštejně (zde pod vedením Káti a Ywanna Rozinkových) se zaměřením na rukodělnou činnost (kovárna, práce se dřevem), znalosti přírody (geologie, hydrobiologie, zoologie...), historii a etnografii (život ve středověku, život v týpí...) a mnohé další.

- Yučikala vytvořil nový **rezervační systém** na místa na táboření na Kosím potoce, do příštího roku bude upraven na základě připomínek a bude upraven i systém rezervace chaty Fram a Fary.

- Pro kmeny byly vytvořeny e-formuláře na různé administrativní úkony (žádosti o dotace, hlášenky tábora...), na ligovém webu přibyla Historie časopisů LLM a elektronická forma Mistrovství.

- V LLM je k datu Sněmu 1434 členů, 39 kmenů, 13 rodů a 89 strážů.

- Wičakha vyhlásil výsledky letošního ročníku fotografické soutěže **Woodcrafoto** – autorem nejlepší fotografie byl Marťa Lehký.

- Hospodárka Verča Dlabalová představila **výsledek hospodaření za rok 2016** – skončili jsme v zisku 138 752 Kč.

- Smlouva s MŠMT: máme zajištěnou **finanční podporu** až do r. 2020 v garantované výši 90% sumy přidělené na r. 2017.

- Byly odslouhlaseny **členské příspěvky** na rok 2018. Jsou stejné jako pro rok 2017, tzn. při uhrazení do 31. 12. 2017 platí příspěvek uvedený níže, ale při úhradě až po 31. 12. 2017 platí cena v závorce. Pro nové členy přihlášené po 31. 12. 2017 platí cena bez závorky.

- děti do 15 let: 300 Kč (350 Kč)
- studenti, důchodci a výdělečně nečinní: 390 Kč (440 Kč)
- dospělí výdělečně činní: 570 Kč (620 Kč)

- rodiny: 690 Kč (740 Kč)
- Výroční **Sněm LLM 2018** bude 1. – 2. 9. 2018 u Horkého Brodu na tábořišti Rodu od soutoku – u řeky Oslavy nedaleko Ivančic.

- Zi seznámila účastníky s výsledky své bakalářské práce o aplikaci woodcraftu do běžného školského systému.

- Maqiyémi a Willy informovali Sněm zástupců o možnosti získat

pro LLM **pozemky** na Samechově. Na Sněmu zástupců zaznělo několik hlasů, že louky by jistě našly své využití, a náčelnictvo tedy může jednat o převodu a nákupu uvedených nemovitostí.

- Tokaheya pozval woodcraftery na **20. výročí založení ČRDM**, které se plánuje na 12. 6. 2018, a LLM by se tam mohla prezentovat nějakým neotřelým způsobem.
- Během odpolední diskuze se dalo dohromady kalendárium na rok 2018, tak se máme na co těšit!

Sobotní večer byl v režii kmene Kruh a rozhodně jsme se nenudili – už víme, kdo má v hlavě kalkulačku, kdo je nejrychlejší pijan a kdo si umí zachovat poker face, i když Tokaheya předvádí králíčka...

V neděli jsme pak vyrazili na jedno z nejutajovanějších míst někdejší ČSSR – do jeskyně Výpusetek – a ti nejskálnější si ještě prolezli jeskyni Netopýrku a jeskyni u Švédova stolu. Dostatečně zablácení a šťastní jsme se pak rozloučili s víkendem i s ostatními a hurá do dalšího woodcrafterského roku!

Maqiyémi – Kamila Lunerová
foto: Pavel Spálený – Yučikala Wičáša

Brigády na Framu

Díky rodu Mokošů, Wazazi a Awačín se na naší ligové základně zase udělalo trochu útulněji.

Počasí nám přálo, a tak jsme se soustředili na bezprostřední okolí naší horské chaty.

Rozřezali jsme vybourané původní obložení schodišťového prostoru. Rozebrali jsme ošklivý betonový chodníček před vstupem a nahradili ho kamennou dlažbou a zakryli tím i čouhající popovou fólii. Uhrabali jsme a srovnali terén odpočinkového prostoru za parkovištěm.

Pak jsme nařezali pár špalíků (průměr cca 80 cm) dříví a uložili pod střechu a k tomu si užili

spousty legrace a v pondělí, kdy jsem chtěl lépe nafotit výsledky našeho snažení, i trochu sněžení.

Během druhého brigádnického víkendu jsme uklízeli po stavbě.

V sobotu jsme pak vyplétali sítě zábradlí a dělali spoustu dalších prací, které Fram posunuly Vpřed.

Díky moc za příjemný aktivní odpočinek všem zúčastněným i těm, kteří nám alespoň drželi palce.

Díky Luce za výborný oběd.

Těším se zase v příštím roce na zaframakanou.

S modrou oblohou nejen nad Filipovou Hutí

*Filip Chmel – Maski
foto: archiv LLM*

Jaké bylo Bláznivé ohnivecké setkání?

Venku už byla tma, když jsme vystoupili z vlaku ve Skleném nad Oslavou. V čekárně jsme se přivítali s Tokhata manim a za chvíli jsme si už povídali o čtyřech základních temperamentech. Po vyplnění testu jsme se dověděli, který temperament u koho právě převládá, a někteří z nás byli překvapeni, jak jim test vyšel.

S cedulkou, na kterou jsme si napsali, jsme-li sangvinici, melancholici, cholericci nebo flegmatici, jsme se vydali na Bobří hrad. Abychom nezabloudili, čekali na nás na rozcestí čtyři lidé. A chovali se tak rozdílně!

První člověk se chtěl hned přátelit a bylo s ním veselo, pohostil nás šileně sladkou teplou šťávou. Druhá osoba nás zrazovala, že nemá

smysl někam chodit, až měli někteří chuť ji vytáhnout z podzimní melancholické nálady, což ji mírně rozladilo, pohostila nás pak studeným hořkým nápojem a poslala dál lesem. Potom jsme potkali člověka, kterého něco rozzlobilo, choval se proto trochu nepříjemně a dal nám jasně najevo, že už máme jít a ukázal nám další cestu. Nápoj, kterým nás pohostil, nás zahřál. Poslední člověk nám nabídl sladkou dobrotu a ať si k němu sedneme. A nám s ním bylo pěkně. Ale nakonec nám i on řekl, kudy dál, a došli jsme až ke srubu.

Tam už na nás čekal čaj, chleba a výborné pomazánky.

Popovídali jsme si, jak na nás setkání s typickými zástupci čtyř temperamentů zapůsobilo, a zahráli si hry, při kterých jsme se navzájem poznávali a také jsme se hodně nasmáli. Tak to už zůstalo

celý víkend. Kdyby někdo procházel kolem srubu, slyšel by častý hlasitý smích.

Bobří hrad je nádherné místo. Dřevěný srub z roku 1920, kolem lesy, výhled na rybník.

Když jsme u něj zpívali ranní píseň, vznášela se nad vodou mlha, a slunce zářilo.

Potom zašlo za mraky a vynořilo se opět právě ve chvíli, kdy se na nás přijel podívat Bobr. Vyprávěl nám historii srubu a také o stro-mech, které viděl růst kolem něj. Vyprávěl nám o dobách, kdy většina z nás ještě nebyla na světě. To jsme právě dohráli s Ileyawin rozcvičku, při které jsme běhali a přiřazovali papírky s napsanými vlastnostmi k jednotlivým temperamentům. Následovalo zamýšlení s Tokatha manim, co dopsat ke větě: „Cítím se silný, když...“ a na srubu byli přilepeny velké

papíry s nápisy: krása, pravda, síla, láska a my jsme obcházelí srub a dopisovali na ně svoje myšlenky. Potom jsme si vše společně přečetli.

Oběd byl moc dobrý, jako všechno, co nám Waštewin s Tawasenthou o víkendu uvařily!

Okeya s námi procvičoval hlasité a jasné vyjadřování a zkoušeli jsme si vedení sněmu.

Zajímavé také bylo povídání o „talking stick – mluvící hůlce“, legendě jejího vzniku a důvodech, proč ji používají indiáni. Mnozí si

začali tento obřadní předmět vyřezávat pro svůj kmen.

Mezitím probíhaly tajné přípravy na noční hru, i když to zatím vypadalo, že večer prožijeme s kytarou u krbu ve stále ještě nevytopeném srubu. Ale Wičakha vše připravil a najednou jsme se ocitli ve starodávném Řecku a bylo jen na nás, jestli bohové ochrání náš ostrov, nebo jej potopí pod mořskou hladinu.

Nejdříve jsme měli jen krátký čas na naplnění „měchů“ vodou z rybníka, potom všechna voda vyschla a putovali jsme po světlech, abychom v limitu tří hodin našli studnu, kam máme vodu nalít.

Nesli jsme s sebou asi dvacet pytlíků s vodou, se kterými jsme překonávali různé zapeklité úkoly. Některé úkoly se díky tmě a mokru stávaly velmi těžko splnitelné. I při nejlepší snaze pytlíky ochránit jsme jich měli stále méně a méně. Vystačí nám voda k naplnění studny?

Chodit v noci po lese, v mírném dešti, bylo pro mě, která žije v Praze, prostě nádherné. Cestou jsme potkali milou lišku, která měla žízeň. Za to, že jsme jí dali napít, jsme dostali dobrou radu.

I kamenu jsme pomohli vyřešit těžký hlavolam a on nám pak poradil. Díky slavné písni pro starý strom jsme trefili ke studni. Překvapilo nás příjemně, že i náš zbytek vody studnu naplnil a vyplavala modlitba, napsaná na korkovém špuntu. Tu jsme společně přečetli a ostrov byl zachráněn!

V neděli jsme se po veselé rozcvičce učili spolu s Waštewin, jak se komunikuje indiánskou znakovou řečí.

Bylo to zábavné a poměrně snadné. Netrvalo to dlouho a vyprávěli jsme si krátké příběhy.

Indi nás zaujal vyprávěním o své práci ve školních třídách, kde vztahy mezi dětmi nejsou v pořádku a dochází i k šikaně. Zahráli jsme si při tom hry, které pomáhají rozpoznat, jaké jsou v pravdě vztahy mezi dětmi, a pomocí prožitků mezi nimi i ledacos zlepšit. Dost smutné bylo zjištění, že problémové děti jsou často ty, které svým zlobením jen volají o pomoc, protože se nacházejí v pro ně neřešitelné situaci doma. A na scénkách ze života jsme si ukázali, jaká komunikace je neefektivní, nebo druhé spíše našťve, a jak se s ostatními domluvit.

V poslední hře jsme potřebovali jen lepicí pásku a na její kousky jsme psali dobré vlastnosti ostatních, které už známe nebo jsme si jich o víkendu všimli, a lepili je ostatním zepředu na oblečení.

Odpoledne začal padat sníh, pro některé z nás to byl první letošní.

Uklidili jsme srub a v kruhu poděkovali všem, kteří toto podzimní setkání připravovali.

Podle všech se moc povedlo!

Jitka Šlápotová

*foto: Tomáš Koubek – Okeya
a Dominika Kukačková*

Únorový ples LLM v Kolovratech

V sobotu 24. února se v kolovratské restauraci U Boudů sešlo několik desítek woodcrafterů, aby se řádně společensky pobavili. O organizaci a program večera se výtečně postarali členové říčanského kmene Bobrů.

Ti nás na plese nejprve hezky a vtipně přivítali a posléze potěšili oku i sportovnímu duchu lahodícím retro předtančením ve spartakiádním duchu Poupat mistra populární hudby Michala Davida.

A pak už jsme se mohli vrhnout do tanečních vírů za doprovodu úžasné kapely, kterážto prý vznikla jen a pouze u příležitosti tohoto večera. Dlužno dodat, že vzhledem k těmto podmínkám byl jejich výkon rozhodně na výši!

Během večera jsme měli možnost utrácet peníze za lístky hned do dvou tombol. Ta první byla klasická, jakou si v souvislosti s plesem představíte, s hromadou cen – kdo neodcházel s originální bobří marmeládou, jako by snad ani nebyl...

Zato druhá tombola byla velmi rafinovaná. Lístek do ní byl dražší, kdo však investoval

150 kaček, získal jedinečnou příležitost vylosovat si ze sáčku malebné dřevěné kolečko s číslem a zúčastnit se poté metání kolečka na čáru. Celý večer se tak nesl v napínavém duchu, neb mnozí tolik toužili zvítězit a vyhrát hlavní cenu, tedy týpí, že přistoupili k tajemným praktikám, vybalili samotné MYSTICKÉ DUSÁTKO a v jeho blízkosti své žetony nabíjeli silou pocházející z krajiny mimo naše obvyklé světy.

A zdá se, že tato duchovně osvědčená praktika slavila úspěch! Mohutným metem plně mystickou silou nabitého žetonu zvítězil Tewlikit a týpí bylo jeho!!!

Domnívám se, že tato událost výrazně přispěje ke zvýšení

táborové aukro ceny mystického dusátka. Bude to ještě zajímavé...

Děkujeme kmeni Bobrů za moc příjemnou zábavu!

*Kateřina Grünwaldová – Wičanhpi
foto: Vlasta Grünwald a Filip Chmel*

Letní táboření na Kosím potoce

Dovoluji si Vás pozvat na letošní společné táboření na Kosím potoce, které proběhne v termínu 14. až 28. července. Už teď máme příslibené některé z tradičních programů, například celotáborová hra pro menší děti, táborová tawiskara (terčová střelba, ústupovka, lovecká stezka a další), turnaj v ringu. Dále se můžeme těšit na aktivity,

kteří už několik let neproběhly, jako soutěž ve smažení lívanců nebo horský golf. Šušká se, že možná proběhne velká hra pro dospívající a dospělé.

Rád bych poprosil všechny, kdo jsou ochotni a schopni přispět svým programem nebo jen drobnou aktivitou, aby se neváhali ozvat.

Účastníci brigád (viz níže) mají nárok na slevu z táborového poplatku.

Podrobnější informace budou zveřejněny na ligovém webu.

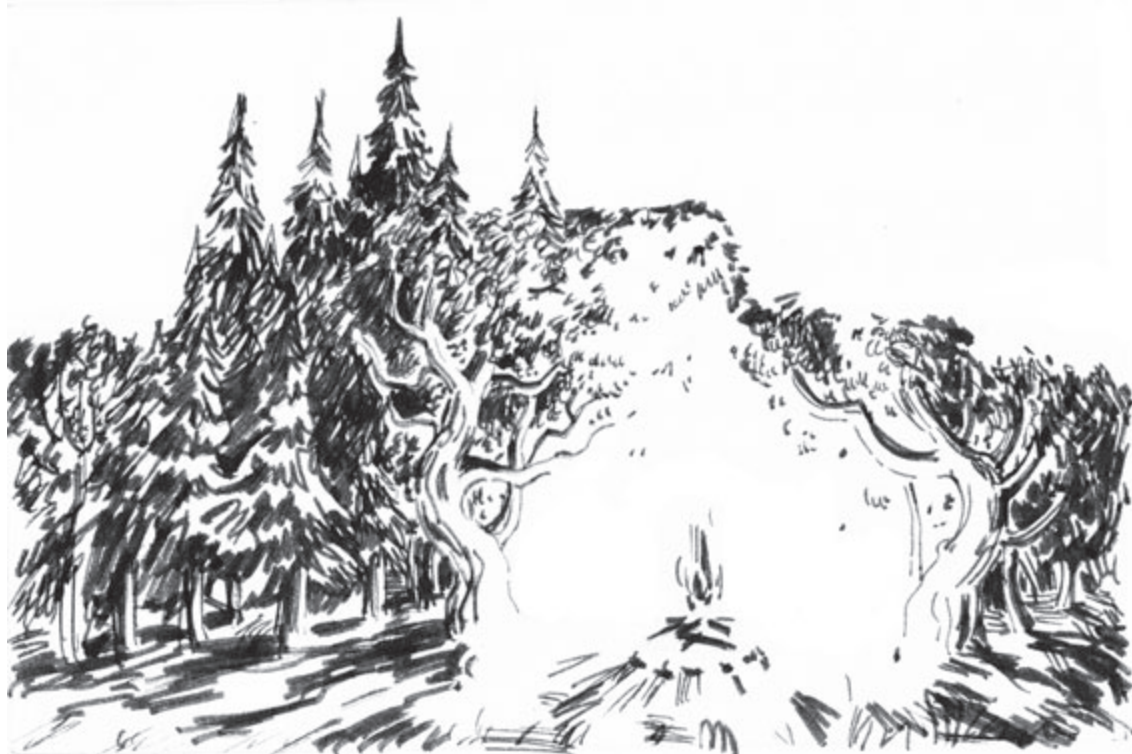
Brigády na Kosím potoce

- 13. až 15. dubna – Dřevní + kurz na motorové pily
- 15. až 17. června
- 22. až 24. června
- 29. června až 1. července

*Martin Lehký – Marťa, náčelník
letošního tábora (ryslchky@skaut.cz)*

O věrnosti vnitřním vzorům

Milí přátelé, život je, jak říká jeden z Murphyovských aforismů, to, co se přihodí, když jste plánovali něco jiného. Také já ještě před pár dny vůbec netušil, že někdy budu psát úvahy, jako je tato. Zapletl jsem se ale tuhle na internetu do prudké výměny názorů na téma Filipova veřejného vystoupení ve věci nedávných voleb, zveřejněného na stránkách LLM. A jak napsal

E. T. Seton v *Rolfu zálesákovi*, „spustil jsem hned najisto jako ocelová past“ (Seton, Ernest Thompson: *Rolf zálesák*, Mladá Fronta, Praha 1973, str. 152) a Filipovu prohlášení bez váhání vyslovil své otevřené *wašte* jak na oficiálních webových stránkách LLM, tak i jinde. A pak se s velikou vervou a zápalom pustil do názorových oponentů v razantní online debatě, připomínající třeskatý soubor dvou gramodesek:

Strana A: *Jak můžete na stránkách Ligy z pozice autority otevřeně doporučit nějakého kandidáta jeho idealizací, když jste organizace pracující s dětmi? Kde berete tu jistotu vyzdvihovat svůj názor jako jediný morálně oprávněný?*

Strana B: *Pro mne je zkrátka a dobře morálně nepřijatelné, když jsem svědkem toho, jak jeden z kandidátů očerňuje protistranu argumenty, které podle mého nejlepšího vědomí a svědomí*

Milí čtenáři,

možná i vy jste se aktivně zapojili do diskuse, která následovala vyjádření náčelníka Ligy Filipa k tématu volby prezidenta. Pokud ne a zajímá vás, co konkrétně předcházelo sepsání této úvahy, doporučujeme vaši pozornost ligové webové stránky https://www.woodcraft.cz/index.php?right=archiv_zpravy&rok=2018&i-d=1214&sid= (též možno do vyhledávače zadat klíčová slova *Prezidentské volby*). Množství příspěvků, které se objevily v diskusi pod článkem, je jedno z největších, jaké historie ligových webových stránek zaznamenala. Účastníci diskuse se vyjadřují souhlasně či nesouhlasně s Filipovým názorem, kladou otázky, zda se takto vysoký představitel Ligy lesní moudrosti má právo vyjadřovat oficiálně k věcem veřejným, jestliže nereprezentuje názor celé organizace atd. atd.

Jerryho zaujala rozhořčená otázka některých účastníků debaty, co dává právo vůbec se takto veřejně vyjádřit, přemýšlí nad tím, proč v určitých situacích není dobré mlčet, co mlčení může též znamenat.

Touto úvahou nechceme podporovat žádný politický názorový proud, ostatně volby už jsou za námi. Chceme podpořit právo a smysluplnost vyjadřování vlastních názorů a postojů, jsou-li podávány kultivovanou formou. A protože v následujícím textu se můžeme inspirovat mnohými filozofickými tezemi, budíž nám to námětem k přemýšlení nad vlastními názory, postoji a morálními dilematy rozhodně nejen těmi politickými.

Redakce

Hraj poctivě, neboť poctivá hra je pravda a falešná hra znamená zradu.

(Ernest Thompson Seton)

jsou nepravdivé. Vám nepravdivé nepřipadají?

A tak dále, víceméně stále dokola, opravdu jako když hrají dvě zaseknuté gramodesky. Však to asi znáte. A vyvrcholilo to větou, která konstatovala: *Ty, náčelník a vaše názorová většina jste se povýšili na morální autoritu, a druhou stranu tak ponižujete jako nemorální.*

Být to při jakékoli jiné příležitosti a netýkat se to LLM, asi bych nad tím mávnul rukou, vůbec to neřešil a do debat se nezapojoval, zvláště když reakce přihlížejících byly zhruba typu *Fuj, politikaření už i v Lize, styďte se!* Zjistil jsem ale, že pokud jde právě o Ligu a její hodnoty (Orlí pera, stoupání a práci na sobě a Čtyřnásobný oheň a jeho „falešná hra je totéž co zrada“), nějak se mi k tomu opravdu

mlčí dosti neskadno. Proč, jak je to možné? Ptal jsem se sám sebe a – díky té zapálené a intenzivní, demokratické online debatě, se pak zrodila i tahle moje následující neumělá úvaha.

Víte, já se předně domnívám, že tu jde o klasický případ „politováníhodného nedopatření“, k jakému bohužel mezi lidmi dochází každou chvíli. Nevím totiž, jak to mají ostatní mí kamarádi z Ligy, ale zato vím, že sám za sebe jsem opravdu až ten poslední, kdo by chtěl někomu diktovat, co má dělat, tím méně se jako nedokonalá lidská bytost pasovat do role morálních autorit. To milerád přenechám jiným, co na to opravdu mají tu odvalu nebo autoritu, (mnohdy i drzost) či jak to nazvat.

Myslím si, že jádro problému je trochu jinde: Jedna věc je chtít

diktovat ostatním, co mají nebo nemají dělat („Poslyšte, volte pana A a nevolte pana B!“), a druhá věc je v nejvyšším zoufalství vykřiknout: „Nezlobte se, ale to, co se kolem mne děje, už je podle mne trochu příliš. Já bych velice chtěl, aby se to změnilo. A nemohu mlčet, protože bytostně cítím, že bych se stal (ten výraz jsem si zapamatoval z dávné filozofické úvahy pana profesora Koháka, v níž mj. mluvil o Janu Husovi a o tom, *kdo je krásný*) *spoluvínikem na převeliké špatnosti* (viz Kohák, Erazim: *Hesla mladých svišťů*, Kalich, Praha 1999, str. 107).

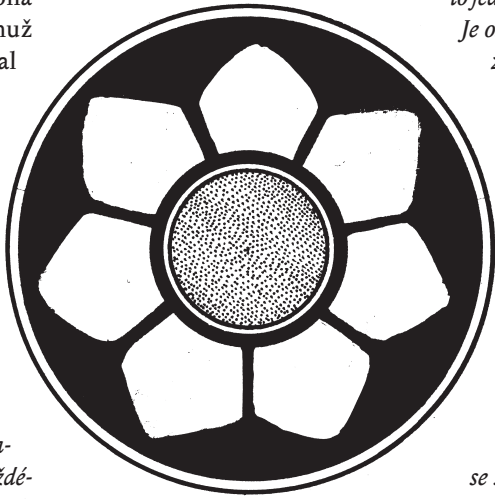
Zkoumám-li tedy – čistě sám za sebe – proč jsem reagoval na internetových diskusích tak, jak jsem reagoval, proč jsem (mimo jiné) odmítal připustit, aby byli veřejně očerňováni oponenti tím, že

se o „jejich“ prvorepublikovém hrdinném novináři budou hlásat zvěsti, které jsou podle mého nejlepšího vědomí a dostupných informací historicky zcela nepodložené, nacházím někde hluboko v paměti mimo skautského desatera (které jsem se zavázal kdysi dodržovat skautským slibem) a woodcrafterského zákona „čtvernásobného ohně“, k němuž jsem se obdobně kdysi zavázal při přijetí do kmene Neskenonu také tyto polozapomenuté vzpomínky:

1. Být dobrým přítelem všech, kteří o přátelství usilují, v přátelství být svorní, věrní a ohleduplní.
2. Nepoužívat hrubých a neslušných slov, vyvarovat se hrubých a neslušných činů, jednat vždy čestně a poctivě.
3. Být vždy ochotný a zdvořilý ke kamarádům i dospělým, ochotně každému poradit, pomoci, dávat mu přednost. Zejména být pozorný ke starým lidem a maminkám s dětmi.
4. Být prospěšný a pracovitý, konat denně dobré činy, umět pracovat pro celek (kmen, rod, rodinu, společnost, vlast).
5. Bojovat proti zlu, nespravedlnosti, nepřehlížet násilí, být ochráncem slabších, pranýřovat hrubce a násilníky - zabránovat jim v konání nedobrých činů, vyvažovat z jejich vlivu ostatní chlapce a děvčata.
6. Umět správně využít volný čas, pracovat v nějakém oddíle nebo kroužku, mít nějakého koníčka, získávat pro dobrou činnost ostatní chlapce a děvčata, vyvažovat se neúčelného trávení času.
7. Zdržet se kouření a pití alkoholu.

Poznáváte? Popřípadě, pamatujete? Jde o Žlutý kvítek, který – aspoň u nás v kmene Neskenonu v šeru minulého tisíciletí – udělovalo náčelnictvo kmene těm, které

vidělo vykonat nějaký ušlechtilý čin či velmi příkladný dobrý skutek. Žlutý kvítek, označující vysoké mravní ideály, které sice není snadné dodržovat a každý při tom občas zaškobrtne, které nám ale ukazují, jací bychom mohli být, kdybychom chtěli:

Ten kdo mne nosí, odmítá jakékoliv násilí, bezpráví, hrubost, a nečestnost. Je naplněn dobrou vůlí pomoci každému, kdo pomoci potřebuje, a touhou po míru mezi jednotlivci i mezi celky. (Foglar, Jaroslav, Časopis Vpřed č. 4, ročník III., 23. 9. 1947)

Možná časem dojdou k jinému pohledu na věc – každý se neustále měníme a měníme i své názory – ale výše uvedená slova já osobně považuju za jakýsi metr, kterým jsem poměřoval své chování ve chvíli, kdy jsem se vyjádřil v debatách na internetu ve prospěch argumentace LLM. Argumentem, proč to udělat, pro mne bylo ostré vědomí toho, že jsem svědkem něčeho, co při nejlepší snaze neumím vyhodnotit jinak než jako svévolné překrucování pravdy.

Do morální oblasti, – píše ve své Otázce viny z roku 1946 německý existenciální filosof Karl Jaspers (1883 – 1969), který jako otevřený odpůrce nacismu prošel opravdu ledasčím patří i nejasné ponětí o významu moci v lidském soužití. Zastržit tento základní stav věcí je právě tak vinou jako falešně zabsolutnit moc jakožto jediného určujícího činitele událostí.

Je osudem každého člověka, aby byl zapleten do mocenských poměrů, jejichž prostřednictvím žije. Toto je nevyhnutelná vina všech, vina na člověčenství. Těto vině čelíme tím, že se zasazujeme o moc, která uskutečňuje právo, lidská práva. Zanedbat spolupráci na strukturování mocenských poměrů, na boji o moc ve smyslu služby právu, je základní politickou vinou, která je zároveň vinou morální. Politická vina se stává morální vinou tam, kde je zničen smysl moci – tj. nastolení práva, étos a (morální) čistota vlastního národa. Neboť tam, kde moc sama sebe neomezuje, je násilí a terror, který končí zničením života a duše. (Jaspers, Karl: Otázka viny, Academia, Praha, 2009, str. 28–29)

Tedy: Pokud se děje cosi, o čem jsem přesvědčený, že může vést k bezpráví, kdy „moc sama sebe neomezuje“ – a překrucování pravdy, jehož jsem, podle svého nejlepšího vědomí svědkem, do této kategorie patří – mám přímo povinnost se ozvat. Jinak se na tom spolupodílím.

A podobně píše i Timothy Snyder, historik, který se velice důkladně zabývá dějinami holocaustu ve 20. století:

Když ti přestane záležet na rozdílu mezi tím, co chceš slyšet, a tím, co je pravda, podvoluješ se tyranii. Rezignace na poznání reality sice může být

Yet, Freedom! Yet thy banner, torn, but flying, streams like the thunderstorm against the wind.

(Lord Byron)

pohodlná a příjemná, ale výsledkem je ztráta individuality – a tedy zhroutení každého politického systému, který na individualismu závisí. (Snyder, Timothy: Tyranie, Paseka-Prostor, Praha 2017, str. 59)

A mně se zkrátka tak úplně spolupodílet a rezignovat nechtělo. Na stránkách, kde jsem se po letech znovu dočetl o zásadách Žlutého kvítku, se ostatně psalo také ještě i toto:

Odznak Žlutého kvítku ti nikdo nemůže přidělit ani sebrat. Jediným, kdo to může udělat, jsi jen ty sám.

Každý je sám sobě soudcem a jen jeho svědomí mu říká, jestli má právo nosit Žlutý kvítek, nebo jestli se provinil proti některé ze sedmi zásad. Potom musí Žlutý kvítek sundat a připíchnout si jej, až si bude opět myslet, že si jej zaslouží nosit.

Pokud jsem se tedy na internetu vyslovil, jak jsem se vyslovil, činil jsem tak opravdu ze svrchované sobeckých pohnutek: Nechtěl jsem sám sobě upíít možnost ověřit se Žlutým kvítkem! V nejmenším mi (chachá, jsem bídák!) nešlo o ostatní. Nikomu dospělému a zletilému, za něhož neručím, rozhodně nehodlám říkat, co má, nebo nemá dělat. Nikomu necpu žádné mravní zásady. To já sám před sebou chci čestně prohlásit: dneska to bylo náročné, ale Kvítek jsem uhájil. A že se našli takoví, kteří to vidí podobně a k nimž jsem se mohl přidat a podpořit je, to je myslím úžasná věc a velký dar, za který jsem moc vděčný.

A už v zájmu Kvítku jsem proto nechtěl mlčet ani k provokativním otázkám na adresu oficiálního náčelnického prohlášení.

Ale zpátky k věci. A ke správné otázce po tom, *kde bereme to přesvěd-*

Jen volnost, jen víra tvá, pevná, i když křehká, silou je, jež dere se i proti větru.

(Velmi volný, ale krásný překlad Byronova citátu, uvedený kdysi v australském televizním seriálu Proti větru)

čení o morální oprávněnosti odsuzovat to, co považujeme podle nejlepšího svědomí za nesprávné.

Ano, jak si vůbec může někdo dovolit být tak zásadový a kategorický, v dnešní době zvláště?

To, že se nemá lhát, vštěpuje pravděpodobně svým dětem každý, kdo nějaké má. Z jakého titulu ale prosím pěkně – mohli bychom se ptát – takto znásilňujeme dětskou duši? Rozumějte, teď mi nejde o otázku oprávněnosti nebo neoprávněnosti vychovávat, zajímá mě jiná, podstatnější věc: kde v sobě bereme tu smělost stavět se do role morální autority? Jak si můžeme být tak jisti, že je správné nelhat a z jakého titulu si kdo troufá říct svému dítěti něco tak odporně kategoricky imperativního jako „Kdo lže, ten krade, do pekla se hrabe?“

Co takhle třeba nějakou názorovou filmovou ukázkou, nechcete? Pro poučení a zároveň i pro odlehčení a pobavení? OK? OK, jdeme na to:

Svoboduuuuu! Freedooooom! křičí z posledních sil William Wallace na popravišti v závěru filmu Statečné srdce a obrací tak to, co se jeví jako naprostá prohra, v pravý opak: ve vítězství nad dobyvateli a rádo by pokřikovali, kteří seznávají, že ani tím nejkrutějším terorem nedosáhli svého. Že Wallacea ani

svobodu neumlčeli.

Tak co? Fajn film, že jo? Ptejme se ale z pohledu druhé strany, z pohledu Angličanů, pro které jsou Skotové jen živlem, který jim stojí v cestě: Kde bere William Wallace, nymand a vůdce obtížných rebelů, tu drzost? Z jakého titulu si tu troufá se stavět na odpor? Jak může vědět, že jeho hodnota, svoboda bráněná do úmuru, je skutečně lepší, než anglické civilizační snahy, které přece přinášejí zaostalému Skotsku kýžený ekonomický rozvoj a nové příležitosti?

Hájit morální zásady (možná i před jinými, ale především samy před sebou, v sobě samých) a dělat to otevřeně, není, podle mého současného nejlepšího vědomí a svědomí, žádné privilegium pro vyvolené, kteří dostanou štempl odkudsi shůry, spíš

náročný každodenní úkol, který na sebe klademe vždy dobrovolně, z vlastního rozhodnutí. Nikdo nám to nemůže přikázat (nikdo nám to ale ani nemůže zakazovat). Proč to děláme? Já osobně jsem se rozhodl držet se woodcraftského zákona – držet se vůbec nějakého mravního ideálu – ze dvou různých důvodů:

Když jsem viděl na ostatních (ve valné většině u lidí z LLM nebo ze skautského hnutí, případně z řad upřímně věřících lhostejno jakého náboženství), jak povznášející je mít nějaký mravní standart a řídit se jím v běžném životě (když se ke mně někdo pěkně a čestně zachoval a bylo vidět, že to považuje za normální, otřásl to mnou vždycky tak, jako když v *Rychlých šípech* zpěv klubu na vánoční nadílce v lesích přiměje Tonda Pírka, aby vrátil dárky, které vzal zpod stromku a pak se všichni obdivuhodným způsobem smíří) říkal jsem si pak vždycky: to je úžasné, to chci, ale zdálo se mi to nedostižné.

Druhý důvod, proč jsem se rozhodl se držet nějakého mravního ideálu, je právě opačný: když jsem na ostatních, a zejména pak sám na sobě, viděl, kam může vést,

když si někdy z důvodů osobního prospěchu řeknu: Ale vždyť se snad jednou nic nestane, když ty neustále hloupé a svazující mravní principy trochu hodím za hlavu – a udělal jsem právě to, o čem mi vnitřní hlásek našeptával: „Blbe, co to děláš, to se nemá!“ Ta téměř fyzicky hmatatelná morální kocovina, která poté – pravidelně – nastala, byla pro mne nejpádnějším důkazem, že s některými věcmi prostě nemá cenu koketovat, poněvadž se na Vás podepíšíou takovým způsobem, že Vám to nebude milé. A Vy budete vědět, někde hluboko, ale tím jistěji, že Vám ta morální kocovina právem patří, protože jste překročili čáru. A vždycky taky zároveň budete vědět, taktéž někde hluboko – že brána zůstává přitom otevřená, že se nic definitivně neuzavřelo – že mate zkrátka vždycky možnost tu čáru překročit zase nazpátek a říct: Propána metána butána, co jsem to vyváděl? Pardon, mě to strašně mrzí, já to chci nějak napravit. A když to pak vážně napravíte, tak můžete jet dál a lidi to tak nějak pochopí, protože, co si namlouvat, tuhle čáru v sobě má vlastně každý. Je studánka, a plná krve, a každý z ní už jednou pil, napsal na toto téma veliký český básník Jan Skácel v *Písni o nejbližší vině* – a krásné je, že od téhle studánky vždycky vede nějaká cesta někam, kde lze najít, anebo třeba i vykopat hezčí studánky, s pramenitou vodou, ze které mohou pak pít i jiní.

Při každé takové meditaci u kravavých studánek, kam jsem z – vlastního špatného rozhodnutí zavítal – jsem si pak bolestně uvědomil: Slušné a čestné jednání po vzoru – dosaďte si tam, koho chcete, já tam mám asi ty Rychlé Šípy – už není něco, k čemu

bych se mohl nebo nemohl o své vůli rozhodovat s tím, že vlastně o nic nejde. Začíná pro mne naopak představovat safra náročný úkol. Horu, která se přede mnou objevila, a já na ni musím alespoň zkusit vystoupat, jelikož ji nemohu donekonečna pořád jen obcházet. Pokud se o takové obcházení pokusím, zpravidla začnu zapadat do smrdutých bažin – ale bude to v pořádku, tak jsem si to vybral a chtěl.

Omlouvám se za nepochybně dosti naivní a nesouvislé a k tomu tak sáhodlouhé úvahy. Vyšetřování skončilo, zapomeňte. Ale aspoň sem ještě napíšu, co jsem se nedávno dočetl v knize Alexe Kerra *Lost Japan*: Víte, co napsal zenový mnich Ikkyū Sódžun (1394 – 1481) na svitky u vchodu do chrámu Šindžuan v japonském Kjótu, když se jej ptali, jak by vyjádřil podstatu svého učení a přesvědčení? Na jednom stojí: *Nečň zlo!* Na druhém: *Konej dobro!* Jistěže to už ví každé malé dítě. Ale děje se to vždycky? Děkuji za pozornost.

Tomáš Jurkovič – Jerry
ilustrace: Tereza Macková – Itawa,
Tomáš Macek – Netopýř, Jan Fischer

Askiburgion – kraj břidlice a zlatohlavých

orlů

Moravská brána s prudkými jižními svahy Oderských vrchů, v popředí Hranice.

Rád bych vás pozval do méně známého koutu severní Moravy, který mi spolu s karpatskými horami přirostl k srdci. Na dohled od úvalů úrodné Hané i rušné Moravské brány, kde žiju, ve stínu majestátných Jeseníků, u pramenů jedné z největších evropských řek – Odry, leží pozoruhodná krajina – Oderské vrchy. Při zběžném pohledu – třeba z dálnice mezi Olomoucí, Lipníkem nad Bečvou a Hranicemi vidíme jen strmé zalesněné svahy. Když se ale některou romantickou lokální železniční tratí nebo klikatou silnicí vynoříme z hlubokých lesů, krajina se najednou otevře. Před námi je ohromná zvlněná plošina s nekonečnými loukami – úplná „prérie“. Západní obzor uzavírá hřeb Jeseníků s bílou čepičkou Pradědu, východní pak v mlžné dálce vrcholky Beskyd – vítejte v Nížkém Jeseníku. K turistickým lákadlům zde patří třeba zřícenina hradu Sovinec, Rešovské vodopády či nejzachovalejší moravský stratovulkán – Velký Roudný. Dávný řecký kartograf Klaudius Ptolemaios v 1. stol. n. l. zaznamenal tento kout pohanské Germánie do své mapy a nazval jej Askiburgijským pohořím – Askiburgion oros.

Ale zpět do oblasti, kde pramení a nabírá sílu řeka Odra. I když jsme doslova na dohled Olomouce, lze tu zažít tíživou samotu a opuštěnost pohraniční pustiny.

Kraj od středověku až do r. 1946 obývali sudetští Němci. Po válce byli vyhnáni a do studených a neúrodných kopců se noví useláči právě nehruli. Navíc velkou část

Oderských vrchů obsadili vojáci a vznikl tu vojenský újezd Libava. Ten byl díky pobytu sovětské armády pro běžné smrtníky absolutně nepřístupný. Po r. 1991 se

Z Velkého Roudného – vpravo hladina Slezské harty, na obzoru zasněžený hřeben Hrubého Jeseníku.

sem vrátila naše armáda a před dvěma lety byla jihozápadní část (cca ¼) z VVP vyňata a zpřístupněna veřejnosti.

No představte si to – za humny máte lesnaté liduprázdné kopce, o kterých mezi lidmi, kteří tam nikdy nestrčili nos, kolovaly fantastické příběhy. O Němci zakopaných pokladech (počítali, že se vrátí) až po Sověty zakopané jaderné zbraně (počítají, že se vrátí?), zapomenuté vojáky apod. A samozřejmě

že armáda všechno rozstřílela, rozjezdila, uniklá nafta vytrávila všechny vody... Ale přesto nikde neroste tolik hub, jako právě tady. A pak si přečtete Robertsovu knížku *Cesta na Severozápad*, kde harcovníci majora Rogerse pronikají hluboko na nepřátelské území... Jeden pohled do mapy a zjistíte, co že to máme severozápadně od Hranic – a už vás doma nic neudrží.

Celý kraj, včetně části Libavé jsme s několika kamarády z oddílu

a později kmene objevovali na „válečných výpravách do Severozápadního teritoria“. Průvodcem nám zpočátku bývala jen podivně prázdná turistická mapa Oderských vrchů, vydaná počátkem devadesátých let. Před tím – kvůli utajení, jako by tento kraj ani neexistoval. Na spanilé jízdy jsme vyrazili zpravidla o vánočních svátcích či na Velikonoce, kdy se v „prostoru“ necvičilo, ani nepracovalo v lesích. Občas jsme zabrousili i za cedule, které nás od toho odrazovaly. Vlastním cvičištěm v centru prostoru jsme se na hony vyhýbali – nebylo, není (a nebude) tu bezpečno, navíc jsou moc přehledná. Stejně tak asfaltovým cestám, po kterých jezdí vojáci a lesáci. Procházel jsem opuštěná údolí a jako objevitelé mayských měst zarostlých v džungli Yucatánu jsme nacházeli stopy po ne-dávných obyvatelích i hordách z Východu. V posledních letech sem jezdím už legálně, v rámci ornitologického mapování. Ale už to nemá tu příchutí zakázaného ovoce, nehledě na to, že krajina se v posledních letech

Skály a borovice patří k sobě – Potštátské skalní město, Boňkov.

Většina křížů z krajiny zmizela a vrátila se až po r. 1990. Německé nápisy asi nepřijemně připomínaly původní obyvatele. Kříž u bývalého kostela v Podlesí.

Z některých kostelů nezůstalo ani toto – Podlesí.

Stezka údolím Moravice – Papírenský splav.

výrazně změnila. Ale ve vzpomínkách a denících zůstane Libavá takovým splněným snem moravského trapera. Opravdu divoká (nebo zdivočelá?) země, lesy s ohromnými stády zvěře. Kde, mimo obovy, potkáte v lese takřka stohlavé stádo jelenů či hordu strach nahánějících divočáků? Řeka Odra se klikatí zanedbanými loukami pod lesnatými svahy, je plná ryb a raků, žijí tu vydry a bobři. V tomto kraji po válce zaniklo více než 20 obcí, zmizely stovky domů, kostely, mlýny... Dnes tu a tam najdeme pomníček, který na místech původních obcí vybudovali odsunutí rodáci. V remízích či v lesích lze najít zarostlé základy či větší zbořeníště – zbytky kostelů či mlýnů. To, že zde kdysi žili lidé, často prozradí už jen staré ovocné stromy, na jaře trsy narcisů či sněženek z dávno zaniklých zahrad.

Ale není třeba pokoušet ostražitosť značně nevrlych pracovníků VLS či dokonce vojenské policie. Opuštěných a zmizelých domů, stejně jako dalších krásných míst je v Oderských vrších i mimo vojenský prostor spousta.

Jak jsem se už zmínil, vlastní náhorní plošina působí dojmem prérie. Spíš než pro pěší putování bych ji doporučoval projet na kole. Silnic a silniček je tu dost, a provoz většinou není tak intenzivní. Nevšedním a jinde těžko opakovatelným zážitkem pak bývá zimní běžkování po nekonečných pláních – to si zas připadáte jako někde ve Skandinávii. Ovšem pro pěšího poutníka budou podle mne zajímavější hluboká údolí říček a potoků.

K nejkrásnějším údolím Oderských vrchů patří údolí Jezernice. Vstup do údolí z Moravské brány stráží malebně posazená vesnička Podhoří, se zdaleka viditelným bílým kostelíkem. A hned za ním se zdvihá výrazný zalesněný vrch, na němž stával hrad Drahotuch. Z hradu, který do poloviny 16. stol. býval centrem panství, zbyly jen základy a ve skalní šíji prokopané příkopy. Nahlédnete do knih či hlubin sítě sítí – možná vás překvapí, jak rozsáhlý to byl hrad.

„Nejkarpatštější“ údolí Oderských vrchů – Peklo.

Takto nějak vypadaly dávné hvozdy Askiburgionu – Peklo.

Dnes je tu klid a nádherný listnatý les s pokroucenými buky, statnými jedlemi a šupinatými kleny. Nejpečněji to tu je zjara, než se stromy plně olistí, to je všude plno kvítí. Strmé, těžko přístupné svahy jsou plné skalek, sutí a balvanů. A skrze koruny jsou průhledy do Moravské brány.

Pokud se po neznačené lesní cestě spustíte do údolí Jezernice, k samotě a hájovně Peklo, budete mít pocit, že jste někde v Karpatech. Údolí je tu hluboké až 200 m, v zimě do Pekla sluníčko snad vůbec nezavítá. Na svazích občas zahlédnete skalky, jsou zde ukryty i štoly, kde zimují netopýři a mloci. Okolo cesty šumí křišťálově čistý potok – když půjdete tiše, třeba překvapíte černého čápa nebo skorce, kteří si tu opatřují oběd. Vám bych k zastávce doporučoval skalnatý ostroh nad ústím Studeného žlebu do údolí Jezernice. Výhled do údolí, kterým jste právě přišli, je jedním slovem velkolepý. Je tu i kousek takřka pralesa s prastarými stromy i mladé stromky, ze kterých zdejší jelení zvěř okusem pěstuje bonsaje. Další výrazný

skalní útvar, Čertovy kazatelny, najdete v horní části údolí.

Když přijдете na skály, nebo jen horní hranu svahu údolí ve vhodný čas a budete trpěliví, možná potkáte stádo muflonů či objevíte na protějším svahu pasoucího se jelena (ti zdejší jsou myslivci nejvíce ceněni v rámci ČR). V noci zde můžete slyšet houkání 4 druhů sov. Ovšem tím nejzajímavějším je pozorování orla skalního. Možná jste četli nebo slyšeli o vysazování orlů,

Místo jako stvořené k výkladu o alpínském vrásnění či tichému zamyšlení nad silami, které stvořily krajinu kolem nás. Vrása v kulmských břidlicích – Drahotuch.

kteří od r. 2006 prováděli ochránci přírody ze záchranné stanice v Bartošovicích – nejprve v Beskydech, poté i na Libavě. A první hnízdo po více než stoleté absenci v české přírodě si orli postavili právě v Oderských vrších. I jim se líbí ona kombinace divokých a těžce přístupných lesů na svazích a travnatých plání s remízou, kde ještě žije drobná zvěř – jejich nejoblíbenější kořist. Prudké svahy, kterými Oderské vrchy spadají do Moravské brány, mají výraznou termiku, což mají všichni dravci rádi. Když se podaří pozorovat dospělého skalního orla ve správném světle, zaznamenáte i ono zlatavé zbarvení hlavy, které mu přisoudilo anglické jméno Golden Eagle. Ale Vaším asi nejčastějším ptačím společníkem budou krkavci – jejich melodické „kro kro“ se nese nad liduprázdnou krajinou.

Další krásná údolí, lákající k vandrum jsou třeba údolí Bystřice (mezi Domašovem nad Bystřicí a Hrubou Vodou) nebo Moravice (od hráze Kružberka do Hradce nad Moravicí).

Dalším z fenoménů celého Nízkého Jeseníku, jsou stopy po nedávném dobývání pokrývačské břidlice. Na řadě míst jsou mohutné výsypky, leckde najdete i štoly – a do některých se dokonce dá, s trochou opatrnosti a dobrou baterkou, i vlezť. Jsou to oblíbená zimoviště netopýřů a samozřejmě magnet pro všechny romantické duše. V Budišově nad Budišovkou má břidlice své muzeum a v okolí městečka se můžete vydat na naučnou stezku; není právě krátká, ale ti zvědavější rozhodně nebudou litovat. Člověku nezbude než žasnout, jak šikovná a podnikaví zdejší lidé byli. Dobře štipatelnou břidlicí se pokrývaly nejen střechy domů, ale zámků či kostelů. Celé generace se učily psát na břidlicových tabulkách. Z horší břidlice se stavěly domy a hospodářská stavení – dodnes jsou k vidění v okolí Vítkova. Drcená břidlice byla žádanou surovinou ve stavebnictví či pro výrobu gramofonových desek. Zdejší břidlice se těžila až do r. 2010 – pak ji neviditelná ruka trhu nahradila břidlicí ze Španělska a Číny.

Asi v polovině cesty mezi Budišovem nad Budišovkou do města Libavá lze, nyní již prakticky celoročně, navštívit poutní kostel sv. Anny a sv. Jakuba Většího ve Staré Vodě. Toto místo by asi dokázalo odvyprávět celou divokou historii posledního tříčtvrtěstoletí.

V břidlicovém podzemí – Černý důl.

Interiér poutního kostela ve Staré vodě u Libavé dodnes coby memento „zdobí“ nápisy v azbuce a díry po kulkách. Většinu ostatních kostelů ve VVP Libavá naše a později i sovětská armáda zlikvidovaly zcela.

Původně poutní místo s klášteřem, barokním kostelem – opravdové duchovní centrum kraje. Po zřízení vojenského prostoru, navzdory památkové ochraně, chátralo a bylo postupně demolováno. Takřka poslední ránu mu zasadili sovětské okupanti. Ti naštěstí odešli, ale jako memento dodnes „zdobí“ interiér opraveného kostela v pustině několik nápisů v azbuce a díry po kulkách. Na obnově Staré Vody mají lví podíl skauti z Velké Bystřice u Olomouce. Od roku 1995 tu

dobrovolně odpracovali už stovky hodin. Dodnes zde pořádají pracovní akce, na které jezdí dobrovolníci z celé Evropy.

Oderské vrchy skrývají i řadu dalších zajímavých, romantických či pěkných zákoutí. Některé najdete v mapách, o některých se píše v knížkách a článcích na internetu. Ale nejlepší jsou stejně ty, které si objevíte a na vlastní kůži procítíte sami.

Jiří Lehký – Hočhóka
foto: Ája Lehká

Oči ve tmě

Březen, za kamna vlezem, praví lidové přísloví, a přiznávám, že se jím příliš neřídím. Březen a začátek dubna je pro mne a moji ženu významný večerními výpravami, které se občas protáhnou dosti do noci. Občas při nich zažíváme i trochu adrenalinu, a tak se chci o naše zážitky s čtenáři podělit a snad i inspirovat.

Žijeme nedaleko zámecké zahrady, která je ohraničená vysokými zdmi a uvnitř se mimo jiné zajímavosti nachází rybníček s ostrůvkem o rozloze asi jednoho hektaru. Tento rybníček každé jaro přitahuje

Ropucha obecná (*Bufo bufo*).

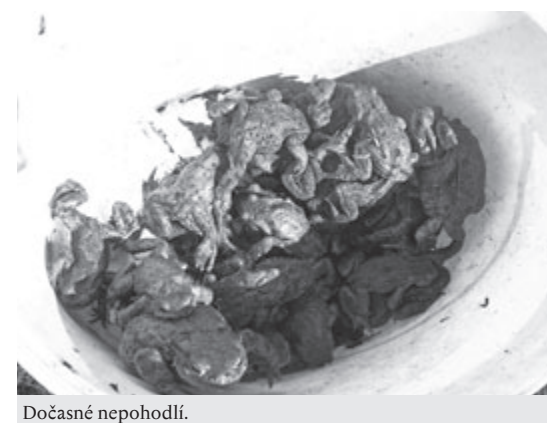
živočicha, který trochu zaspal, když Stvořitel rozdával krásu.

Jmenuje se ropucha obecná, latinsky *Bufo bufo*. Dočteme se o ní zejména, že je to noční živočich, obojživelník, užitečný požíváním škodlivého hmyzu, jeho rozměry, a tak dále, prostě dosti velká ošklivá žába.

V časném jaru ropuchy, poslušny svých instinktů, táhnou za vodou, kde se rozmnožují, a snaží se tak o zachování svého druhu. Udržují tím koloběh přírody, jejíž součástí jsme i my lidé. Bylo by vše v pořádku, neboť ani zdi zámecké zahrady nejsou pro ropuchu překážkou a po dlouhém bloudění si díky svým instinktům najde vchod, který je opatřen mříží a vede k vytouženému rybníčku. Bylo by vše v pořádku, pokud by do tohoto koloběhu nezasahoval člověk dalšími svými vynálezy. Kolem těchto zdí vede asfaltová silnice a po ní projíždí auta, před jejichž koly je ropucha zcela bezbranná.

Jednoho dne, kdy jsem spatřil, co dokáže kolo automobilu s těly ropuchy na silnici, jsem se rozhodl, že musím něco udělat, abych těmto masakrům zabránil. Jak ale na to? Potíží je v tom, že silnice a automobily zrušit nelze, protože je lidí více nebo méně potřebují. Vybourat otvory do zdí zámecké zahrady nelze z historických důvodů a vykopat tunely pro žáby pod silnicí je neekonomické. Také takzvané žabí zábrany, které se staví jinde, jsem ne zvolil. Musel bych je zakoupit z vlastních peněz a ty se složitým administrativním postupem snažit dostávat zpět od orgánů ochrany naší přírody. Dalším paradoxem je také to, že ropucha obecná je chráněný živočich, a abych ji mohl odchytnout a zachránit, bych asi potřeboval jistou kvalifikaci, kterou nemám.

Řeším to tedy nekvalifikovaně a jednoduše. Starý plastový kbelík od barvy s víkem jsem pečlivě vymyl a do víka jsem vyřízl otvor veliký tak, abych jím pohodlně prostrčil ruku držící žábu. Víko je důležité, abych zabránil ropuchám v útěku, když sbírám další. Kbelík mám upevněný gumicukem k nosiči na ko-

Dočasné nepohodlí.

le, a pak již stačí jen teplé oblečení, kvalitní svítilna a můžu vyrazit na lov chráněných živočichů, kteří jsou mnohdy chráněni jen na papíře.

Možná jsem popsal své vybavení příliš jednoduše, a tak přidám ještě, že se mi často velmi nechce do chladné, deštivé a větrné noci. Bývám večer unaven jako mnohý z nás a zjara trpím pylovou alergií. Pozdním příchodem domů pak ruším svou paní, která špatně spí, ale je velmi tolerantní a také se občas podílí na nočním žabím dobrodružství.

Děláme to tak, že obcházíme, já na kole a ona se psíkem, zdi zámecké zahrady, sbíráme do kbelíků žáby, které se snaží dostat k vodě za zdi a přitom se

pomalou pohybují po smrtelné silnici. Ze začátku a ke konci žabího tahu takto zachraňujeme jen jednotlivé kusy, ale v době kulminace tahu pak napočítáme i tři stovky žab za večer. Když je kbelík plný ropuch, ozývající se melodickým kuňkáním, odeknu bránu do zahrady a odneseme je k rybníku. Je úžasný pohled na to, jak jednotlivé žáby využívají znovu nabytou svobodu. Některé hbitě odplavou perfektním prsním stylem, jiné se líně povalují na hladině a některé samičky, v těsném sevření několika samečků

Opět na svobodě.

vyvolávají obavy o utopení. Pak se občas i zde snažím zasáhnout do přirozeného koloběhu a pokouším se přebytečné samce odstranit.

Každá výprava „za žábami“ je trochu jiná a v čase nejsilnějšího tahu chodíme i ve dne, protože jsou některé ropuchy tak aktivní, že hledají cestu k vodě i za denního světla. To je jich většina skrytá někde pod starým listím či v různých skulinách u paty zámecké zdi. S přibývajícím soumrakem se pak opatrně vynořují ze svých úkrytů a hledají cestu k životadárné vodě.

Ropuchám ve tmě krásně svítí oči a snadno je tak mohou objevit. V minulosti jsem používal ruční svítilnu, a to bylo mnohem obtížnější je nalézt, protože na pozadí starého listí či trávy splývají a efekt svítících očí nefungoval. Pak jsem si pořídil svítilnu zvanou čelovka a s překvapením zjistil, že svítilna v blízkosti mých očí plus zákon o odrazu paprsku světla zařídí ten zmíněný úkaz a ropuchám rozsvítí oči. Pro ty, kteří trochu zapomněli fyziku, připomenu, že úhel odrazu se rovná úhlu dopadu. Proto paprsky ze svítilny nesené v ruce, které se odrazí od zorničky živočicha, letí kamsi pryč, ale světlo ze svítilny v úrovni očí se odrazí zpět, odkud vyletěly. To jest do očí nositele svítilny. Ropuchám svítí oči bíle, stejně tak i potulné

kočce anebo srně, která přeběhne opodál. Pes svítí modře a neznámý hlodavec, který sedí nedaleko své podzemní skrýše, krásně červeně. Možná si posměšně pomyslíte, že jsem „objevil Ameriku“ a že to ví každý. Já se přiznávám, že to pro mne je novinka. Každá z těchto maličkostí byla pro mne překvapením, a než jsem objevil živočicha, který svítil jinak než „obyčejné“ ropuchy, tak to bylo někdy i spojené s mrazením v zádech. To když v hloubi tmy, kde se již světlo svítily neodráží, náhle zazáří dva jasné body. Říkám si, asi sklíčka pohozená v trávě, a jedu na svém kole dál, pátraje po žabích očích. Ty jasné body však nehasnou a svítí pořád, i když přejeďu kus dál. To by přece statický objekt nedokázal, zamířím tedy tím směrem a pak... vždyť je to obyčejná kočka. Je zajímavé, že svítící oči prozradí kočku i na téměř sto metrů, kde již běžná svítidla nic neobjeví, ale její oči

Oči ve tmě.

se zalesknou a prozradí, že tam slídí za kořistí. Pokud se tedy na svých dobrodružných výpravách budete chtít skrývat, nikdy se nedívejte do světla svítily, abyste se neprozradili.

Oči svítí i pavoukům a mají jich většinou osm, stejně jako končetin. Nevěříte? Běžte večer ven a svítejte si na cestu čelovkou. I to jsem zjistil na svých výpravách za žábami. To když se na suché silnici zalesklo cosi, co nevypadalo jako žabí oči. Pomyslel jsem si, že asi drobný kamínek či střípek sklíčka, ale ono se to zcela jistě pohybovalo. Sehnu se k zemi a objevím pavoučka. Kdyby mi to někdo jen vyprávěl, moc bych tomu nevěřil, ale je to opravdu tak.

Na svých výpravách se občas setkáváme s podobně smýšlejícími lidmi, kterým není ropuší osud lhostejný, a to je dobře. Dokonce i mladá dívka se psy se opakovaně v nočních tmách potuluje za městem a sbírá žáby, jež prý jsou jedovaté nebo způsobují bradavice na ruce, která se jich dotkne. Pravdou je, že ruce mé i mojí ženy jsou bez jediné bradavice, ač jsme na svých záchranných výpravách během osmi let sebrali a do vody přenesli již přes čtyři tisíce ropuch. Pravdou ale je, že ropucha obecná vylučuje ze svých žláz za očima jakousi látku, která dráždí sliznice. Je to její obranný mechanismus proti predátorům, a tak nedoporučuji při sběru ropuch dotýkat se očí.

Občas naleznu i jiné obojživelníky, zejména skokany. Ti jsou podstatně hbitější než ropuchy a občas mi vyskakují ze kbelíku. Jaké bylo mé překvapení, když jsem dojel k bráně zahrady, abych vysypal obsah kbelíku, a na jeho okraji seděl skokan. Možná se mu jízda líbila, anebo možná čekal, až zastavím, aby mohl prchnout.

Orientace ropuch v prostoru a jejich schopnost nalézt svou rodnou vodu je pro mne tajemstvím. Četl jsem, že se snad řídí zemským magnetismem nebo podle hvězd. Občas si říkám, zda je s tím stěhováním ve kbelíku nepletu, ale pak si říkám, že zmatená ropucha je lepší než mrtvá. Letos se chystám tedy lovit ropuchy znovu a nejen pro jejich záchranu. Také pro hezký pocit, že při tom nejsem sám a že „dobrý člověk ještě žije“.

Na závěr svého článku bych rád poděkoval panu Ing Jiřímu Olšanovi, hlavnímu zámeckému zahradníkovi za podporu při záchraně žab a zejména své ženě, která toleruje a se mnou sdílí lásku k přírodě, ač je to často velmi nepohodlné.

Albert Minář – Hrom

Douška z úředních lavic

Každoroční jarní genocida obojživelníků (a tedy i žab) pod koly aut je vážný problém, a to nejen proto, že téměř všichni obojživelníci jsou u nás zákonem zvláště chráněni. Není jasné, kdo je v tomto ohledu odpovědný – zda vlastník pozemku, na kterém leží silnice, řidiči aut, orgán ochrany přírody nebo obec. Ačkoli jsou trvalá řešení známá, na nápravu se v mnoha případech stále čeká. Na stránkách AOPK ČR najdete mapu silničních úseků, které pro obojživelníky zůstávají kritické (mapy.nature.cz – aplikovaná ochrana přírody – kolizní místa na komunikacích). Silnice okolo krumlovské zámecké zahrady tam je.

Místo, kde je potřeba něco dělat, ale rozpoznáte v terénu i sami – jednoduše podle mrtvolek na silnici (první se objevují začátkem března, tah může končit v květnu, ale i později, záleží na konkrétním druhu, místě a vývoji počasí). Některá kolizní místa ovšem mohou mást tělem. Zatímco mrtvolky ropuch zůstávají na silnici dny i týdny, ostatní druhy mizí rychleji – během několika málo hodin, některé okamžitě.

Možných řešení je víc, to jednodušší spočívá ve stavbě migrační zábrany podél silnice – např. pásu igelitu, který se natáhne tak, že jej žáby nepřeskočí ani nepřelezou. Na straně, ze které žáby přicházejí, se do země v pravidelných rozestupech zakopou kbelíky, do kterých žáby padají a nemohou vylézt. Dvakrát denně nebo častěji pak někdo musí kbelíky vybrat a žabky přenést na druhou stranu. O prostředky na financování migračních zábran můžete požádat i vy skrze dotační Program péče o krajinu B (www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html, směrnice PPK 2018-2020, žádost PPK B).

Hromovo řešení je nicméně ještě prostší a taky funkční.

Pro úplnost uvádím, že zákon (114/92 Sb.) stanoví, že zvláště chráněné živočichy je zakázáno mj. sbírat, chytat a přemísťovat. Výjimku – je-li to v zájmu oněch živáčků – na vaši žádost povolí orgán ochrany přírody, tj. krajský úřad, správa CHKO či národního parku (záleží, na jakém území se nachází onen problematický úsek silnice). V případě neplánovaných bezodkladných zásahů prováděných v zájmu zvláště chráněných druhů se ale za přestupek nepovažuje konání směřované k odvrácení nebezpečí, jež jim hrozí, pokud ovšem zásahem nebyl způsoben stejně závažný následek, a nebylo možné v dané situaci postupovat jinak. Jinými slovy: přeneste je, ale opatrně, a pomyslejte přitom na možné důsledky.

Ropuchy obecné.

Je třeba dávat pozor např. při vypouštění obojživelníků z kbelíku, protože zvířata opravdu jsou dezorientovaná a neschopná rychlé reakce a úniku. Hrozí, že se na ně vrhnou predátoři, hlavně ptáci, kterým jsme vlastně naservírovali tučnou porci. Lepší je vypouštět za tmy a předtím ještě opatrně ohledat terén silnou baterkou, abychom zahnali v noci lovící šelmy a sovy.

Možná další rizika a doporučené postupy jsou popsány v publikacích V. Zavadila *Biotopy našich obojživelníků a jejich management* (2011), J. Vojara *Metodika na ochranu krajiny před fragmentací z hlediska obojživelníků* (2017) nebo B. Mikátové a M. Vlašína *Obojživelníci a doprava* (2004). Všechny jsou ke stažení na internetu (na stránkách AOPK nebo institutu Veronica).

Pokud jde o onu jedovatost ropuch, nedoporučuje se dále vkládat ropuchy do úst (ani do tlam), jinak je ohleduplný kontakt s nimi bezpečný.

Všem nadšencům děkuji za jejich úsilí a přeju jim při sběru a přenášení žab zažít dobrodružství a – jak píše Hrom – možná i poznání. Hlavně však pocit spokojenosti, neboť jak praví Talmud, když někdo zachrání jediný život, je to, jako by zachránil celý svět.

Iva Hönigová – Awačín
foto: Albert Minář – Hrom
ilustrace: Čittaprasád, Thorley

Jak vyrobit z čehokoli něco jiného

Když mě Medvěd požádal o sepsání tohoto článku, byla jsem velmi poctěna, ale vzápětí jsem zjistila, že nejsem zřejmě ani zdaleka takový recyklátor, za jakého mě okolí má. Mělo to být o užívání věcí k různým účelům. Protože ale každý žijeme trochu jinak, nejsem si vůbec jistá, jestli by některá naše domácí udělátka využili i jiní. Proto tu uvedu výrobky, které uijeme na stylovém táboření. Tam vypadají naše domácnosti zdaleka nejpodobněji. Půjde hlavně o nádoby, krabice, krabičky, košíky a vůbec předměty určené ke skladování.

Co budeme většinou potřebovat

- jehly, nitě, špendlíky a vůbec věci na šití
- různá lepidla – hercules, vteřinák, lepidlo v tavné pistolí
- nůž
- jutový nebo konopný provázek
- nějaké ty barvy a štětce
- přihlášení na stránky www.pinterest.com
- a to nejdůležitější na konec: „slídivé oko“

Postup výroby

1. Vyrážíme na lov

Jak už je pro recyklaci typické, vynasnažíme se eliminovat nové materiály a maximálně využít ty staré. Pro tento účel je téměř nutností trénovat „slídivé oko“ co nejčastěji. V praxi to znamená rozhlížet se po zajímavých materiálech ve vlastním sklepě či jiných skladovacích prostorách, bazarech, secondhandech, na bleších trzích a, nebojím se to říci, i v okolí popelnic. Právě tam mnohdy najdeme skvosty v podobě starých knih (někdy i z 19. století. Ano, našla jsem takovou.), smaltového i keramického nádobí,

dřevěných bedýnek, textilu nebo proutěných košů. Úspěch potká každého, kdo má odvahu slídit často a usilovně.

2. Čistota – půl zdraví

Ať už vyslídíme cokoli a kdekoli, postup v této fázi je vždy stejný. Vypereme, vydrhneme, umyjeme. Ideální pro všechny případy je kuchyňský písek nebo tekutý univerzální čistič v rozprašovači a kuchyňský kartáč s násadou.

3. Hledáme inspiraci

Internetové stránky www.pinterest.com obsahují nekonečnou škálu tvůrčích nápadů snad ve všech odvětvích včetně recyklace. Odkazují totiž na kreativní nápady z celého světa.

A nyní můžeme přejít ke konkrétním výrobkům. Nebudu zde rozepisovat přesné postupy a uvedu také jen pár nápadů.

Proutěné koše s výstelkou

I ten nejošoupanější proutěný koš, tedy pokud ještě drží pohromadě, vylepší plátěná výstelka. Ušijeme ji snadno, a protože bude mít spíše dekorativní a krycí

úlohu, můžeme použít starší látku. Pro tuto recyklaci se dobře hodí staré povlečení, zástěry a podobně. Na olemování použijeme krajkou, nebo, tak jako na obrázku, vroubkování (v galanteriích se to jmenuje madeira).

Vše se dá omotat konopným provázkem

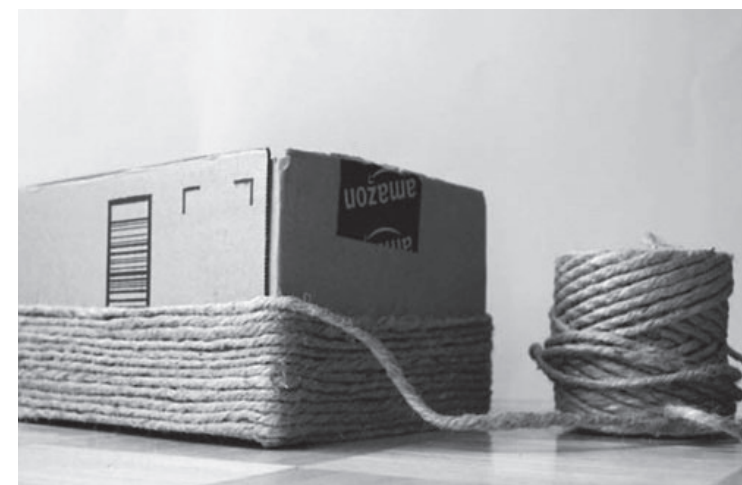
Jak je vidět na obrázku, omotání provázkem udělá stylovou nádobu z papírové krabice stejně jako z plastového kyblíku.

Vše se dá také polepit látkou nebo dřevěnými kolíčky

Podobnou službu jako jutový provázek nám prokážou i rozebrané prádelní kolíčky.

Způsobů, jak si vyrobit pěkné věci z nepotřebného haraburdí, je samozřejmě víc. Toto jsou jen základní postupy, které můžeme libovolně rozvíjet doma i na cestách, po celý život. Vždyť materiálu je všude habaděj. A nejlepší na tom všem je, že nepovedené výtvořky se člověku vyhazují daleko snáze, když už vlastně jednou vyhozené byly.

Iva Jurkovičová – Olowanteča

Hliník se odstěhoval do Bílovic!

Že se Hliník odstěhoval do Humpolce, ví díky filmu „Marečku, podejte mi pero!“ snad každý. My jsme to s hliníkem vzali od jiného konce. Inspirací pro nás byli naši kamarádi z kmene Ťapáč, kteří hliník začali sbírat. Když měli nasbírané množství tak akorát na kufr jednoho osobního auta, odvezli své hliníkové bohatství do výkupny kovů. Nebylo z toho žádné bohatství, ale když se může sbírat papír, tak proč ne hliník.

A tak jsme začali sbírat také. Bylo velkým překvapením, kolik hliníku se mezi našimi členy najde. Ještě

větším překvapením bylo, kolik peněz za takový hliníkový odpad dokážeme získat. A tak jsme spojili

příjemné s užitečným. Díky našemu sbírání se vytřídí část odpadků, které by jinak skončily ve směsném odpadu. A naše úsilí je odměněno finanční částkou, se kterou naložíme dle přání samotných dětí.

Ze začátku jsme získané peníze chodili utrácet za zábavu. Do různých zábavních parků (na trampolíny, na laser game, do kina...). Pak nám jedna maminka vnukla nápad adoptovat si za získané peníze nějaké zvíře. A protože máme ve kmeni rod Puštíků, bylo rozhodnuto, adoptujeme si Puštíka.

A tak se také stalo. Po roce sbírání jsme v neděli 15. 10. 2017 v záchranné stanici pro dravé ptáky Rajhrad předali finanční dar 3 000 Kč. Odměnou nám byl nejen dobrý pocit, ale také velmi zajímavá prohlídka a povídání o fungování záchranné stanice. Každý si také odvážíme domů pro nás tolik ceněné peří z dravců a těšíme se na květen, kdy jsme pozváni na „péřový úklid“ po přepečování ptačích obyvatel.

Jakpak to s tím hliníkem vlastně je:

Hliník (*Aluminium, Al*) je díky svým vlastnostem hojně využíván kromě těžkého průmyslu také

v potravinářství a v domácnostech jako obalový materiál.

Získává se z bauxitové rudy, což je velmi energeticky náročné. Během výroby je také uvolňován nespočet škodlivin do ovzduší.

Kde všude hliník najdeme:

- Obaly od čokolád
- Víčka od jogurtů a dalších mléčných výrobků
- Víčka zavařovacích sklenic
- Vaničky od paštik a jiných masných výrobků
- Vaničky od pečených buchtiček, lasagni a dalších polotovarů
- Plechovky od piva, energetických a dalších slazených nápojů
- Nádobky deodorantů, laků na vlasy apod.
- Kalíšky svíček
- Tyčky od stanu, zahradní nábytek, staré nádobí atd.

Kam s ním?

V některých městech je možné hliníkové plechovky od nápojů vyhazovat do žlutých kontejnerů označených pro „nápojové obaly“ (společně s PET lahvemi a krabicemi TetraPack). Drobný hliník lze odevzdat ve sběrném dvoře.

Výkupna kovů vám vykoupí plechovky, tenký hliník (víčka od jogurtů apod.) většina výkupu nebere, ale najdou se výjimky.

Co se děje s vytříděným hliníkem:

Plechovky a ostatní „těžký“ hliník se bez problému roztaví a vznikne nějaký nový výrobek. Tenkostěnný hliník se dá také znovu zpracovat, ale je to obtížnější. Variantou je jeho drčení a výroba hliníkového prášku a granulí. Tento polotovar se pak používá jako redukční činidlo při výrobě oceli.

Pohled ekologa:

Nejlepší variantou, co se týče hliníku, se kterým se setkáváme v každodenním životě, je omezit jeho množství. Máte-li možnost si vybrat, výrobek s hliníkovým obalem vůbec nekupujte. Zřejmě pak budete volit mezi plastem nebo hliníkem. Plastům nahrává jejich rozšířená recyklace.

Možná si říkáte, že sbírat hliník je jako sbírat semínka máku. Ale zkuste takový týdenní test: Po dobu jednoho týdne házejte všechen hliníkový odpad do jedné tašky a sami uvidíte, kolik tam toho na konci týdne bude. Možná nic, v takovém případě vám příroda poděkuje. Pokud tam přeci jen něco najdete, zkuste zapátrat ve vašem okolí, jestli někdo hliník nesbírá.

Rady pro budoucí sběrače:

Není to tak jednoduché, jak se zdá. Pokud chcete děti motivovat získanými penězi, věřte, že je třeba hliníkový odpad třídit na: plechovky (pozor, některé plechovky od nápojů jsou železné!),

tenkostěnný hliník (víčka od jogurtů apod.) a ostatní těžký hliník. Musíte mít prostor ke skladování (ne, že by to zapáchalo, ale také to úplně nevoní). A taky pak musíte mít auto a čas na to, všechen ten hliníkový odpad odvézt. My jezdíme zhruba dvakrát do roka. Poprvé jsme jeli s Fabií, pak s Octavií, pak s Berlingem, pak s vozíkem za autem a za chvíli asi budeme muset koupit dodávku!

Hliník sbíráme už čtvrtým rokem. A protože čím dál více lidem není lhostejné, co kam vyhazují, sbírá se pro nás hliník nejen v Bílovicích, ale i v Brně, v Praze nebo třeba v Táboře.

Veškeré informace v článku jsou získané přes ekologický institut Veronica, v jejichž poradně jsem třídění hliníku několikrát řešila. www.veronica.cz

Zpracovatel tenkostěnného hliníku: www.alutherm.cz

Záchranná stanice pro dravé ptáky Rajhrad: www.draviptaci.cz

Alexandra Šuláková – Sagitta za kmen Stopaři

Co náčelník Kwakiutlů, to umělec

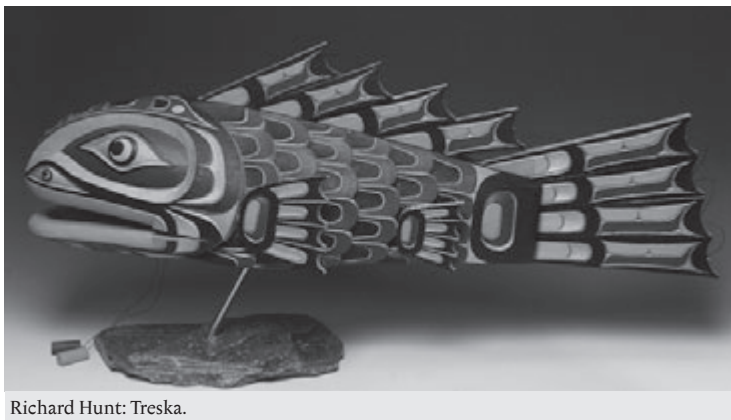
Muž krácel po cestě, když tu spatřil kouzelnou žábu. Ta se umí zvětšit do obřích rozměrů a vždy na konci roku se její hlava zmenšuje, až zmizí docela. Muž žábu opatrně stopoval, máje svou válečnou palici stále napřaženou před sebou. Nespouštěl ze žáby oči, dokonce ani nemrkal, aby mu nezmezela. A v pravou chvíli udeřil nestvůru palicí. Když žábu zvedl ze země, našel pod ní několik mědí – drahocenných štítů. Tyto mědi přinesly bohatství a slávu celé rodině Huntů.

Tento příběh je jedním z pokladů, které do rodiny Huntů, příslušníků kmene Kwagu'ł z národa Kwakiutlů (sami si říkají *Kwakwaka'wakw*) přinesla jako věno tlingitská princezna ANISALAGA – MARY EBBETSOVÁ. Co se bohatství Huntových týče, tím je jistě i jejich umělecké nadání, které jim opravdu přineslo slávu nejen v Britské Kolumbii, kde žije a tvoří několik generací nejznámější umělecké rodiny Tichomořského pobřeží. Například indiánské jméno RICHARDA HUNTA zní *Muž, který cestuje a všude slaví potlač*. Není jediným ze své rodiny, který vystavuje po celém světě. V roce 2008 byla v Náprstkově muzeu na výstavě současného umění tichomořského pobřeží Kanady vystavena též díla EUGENA, ROSSE, TONYHO a CALVINA HUNTA a MERVINA CHILDA, synovce posledně

jmenovaného. Tato generace Kwagu'łských umělců se narodila mezi lety 1942–1955 v Alert Bay. Navazovali na odkaz svého dědečka (a pradědečka) MUNGO MARTINA, slavného náčelníka a řezbáře. Věnovali se kromě obvyklého indiánského zaměstnání, tedy rybolovu, i řezbářství a sítotisku. Na zmíněné

výstavě byly sítotisky nejhojněji zastoupenou technikou, a podívali-li se na internetové galerie umělců prvních národů, jak se v Kanadě říká indiánům, najdete desítky nádherných grafik vytvořených pomocí síta.

Napadají mě čtyři důvody pro preferenci serigrafie. Každý

Richard Hunt: Treska.

výrobek pobřežních indiánů je dokonalé umělecké dílo, ať je to totemový sloup, nebo malá lžice. Vše je zdobeno totemovými symboly nebo mytickými bytostmi. Zároveň mají výrobky funkci daru, neboť kultury severozápadu jsou kulturami okázalých darů. Nejvíce je to patrné na významu slavností potlač, které jsou obdobím tanců, písní a hojného obdarování. A konečně umělecká tvorba je také zdrojem příjmů. Jeden vzor lze pomocí grafické techniky rozmnožit a grafické listy mohou být jak rodovým totemem, darem, tak zbožím na uměleckém trhu.

Proč ale právě sítotisk? O jeho popularitu na americkém kontinentu se jistě postaral zejména Andy Warhol a vůbec celá generace pop artu. Dalším důvodem může být čistota a preciznost, které je možno touto technikou dosáhnout. Ostré hrany hladkých barevných ploch sítotisků korespondují s ostře řezanými tvary kanoí, truhel a totemových sloupů. A konečně jsou to jasné a výrazné barvy, které k sítotisku patří více než k jakémukoli jiné grafické technice. Speciálně u Kwakiutlů je to důvod podstatný. Svě řezbářské práce zvýrazňovali odjakživa minerálními a rostlinnými barvami, které mísili s rozmačkaným lososím kaviárem. Mimořádně ceněna byla zelená barva získaná z hlíny obsahující mědnatou sůl. S příchodem průmyslově vyráběných barev ještě více stupňovali barevné kontrasty na svých řezbách. Kwakiutlové barvy milují a jakmile objeví nový odstín, použijí jej. Přestože serigrafie umožňuje použití velmi výrazných barev, zároveň nutí k omezení jejich počtu. Jako u všech grafických technik je náročnost úměrná počtu použitých

Kevin Cranmer: Krkavec a žába, sítotisk.

barev. Omezený počet barev (obvyklé bývají tři) a jejich kontrast umocňují působivost a krásu grafik Kwakiutlů.

Barva může být i způsobem, jak se vyrovnat s hroznými událostmi. RICHARD HUNT vytvořil krátce po teroristickém útoku na mrakodrapy v New Yorku pestrý obraz ryby, aby rozjasnil svět. Grafika *Red snapper* (chňapal červený), reprodukována na 3. straně obálky, je zároveň obřadním zpodobněním sloužícím při tanci království mořských živočichů.

Krkavec a žába

Jakkoli se nám Evropanům mohou zdát obrazy (tím myslím veškerá zpodobnění) Kwakiutlů jako statická seskupení tradičních symbolů, ve skutečnosti jimi vypráví své mýty a příběhy. Pomocí z generace

na generaci předávané ikonografie dokáží zachytit jak staré legendy, tak současné události.

KEVIN CRANMER je též jedním z potomků princezny Anisalagy. Po svých předcích zdědil právo zobrazovat žábu. Na této kruhové kompozici (která často odkazuje na tvar bubnu) drží žábu ve svém zobáku krkavec. Myslím, že žába svírá ve své tlamě svazek bankovek, což by mohl být odkaz na mědi, které přinesly jejich rodině bohatství. Na křídle krkavce se nachází tvář reprezentující umělcevo praprababičku Anisalagu a zároveň i její zručnost ve tkaní čilkatů. Tato stylizace lidského obličeje bývá ústředním motivem čilkatských pláštů. Tkaní jednoho pláště trvá asi rok a Anisalaga jich za svůj život vytvořila mnoho, například pro každého ze svých deseti synů.

Carollyne Yardley a Rande Cook:
Collaboration Mask (Maska spolupráce),
cedrové dřevo, akryl, olej, vlasy, stříbro.

Náčelník Měsíc má na čele veverku

Zatímco ručně tkané čilkaty jsou typické zejména pro Tlingity a, jak je z názvu patrné, zejména pro kmen Čilkatů, typickou a stále užívanou součástí kroje Kwakiutlů (i dalších národů tichomořského pobřeží) je knoflíkový pláště (*button blanket*). Ušit je z červené a modré vlněné látky, což má původ v barvách dek společnosti Hudson Bay. Na nich je zobrazen rodový totem, olemovaný řadou perleťových knoflíků. Knoflíkové pláště jsou nošeny při tanečních slavnostech.

Literatura

- 1) *Krkavec, kosatka, žába, buřňák – současné umění indiánů tichomořského pobřeží Kanady*, Velvyslanectví Kanady v Praze, 2008
- 2) SIEBERTOVÁ E., FORMAN W.: *Indiánské umění amerického severozápadního pobřeží*, Obelisk 1970

Odkazy

- <https://www.cedarhilllonghouse.ca>
<http://www.artopenings.ca/ravenousalcheringa.html>
<http://www.carollyne.com>
<http://www.randecook.com>
<https://decolonization.wordpress.com/2013/11/04/urban-thunderbirds-ravens-in-a-material-world/>

Na vystřihovávce je v knoflíkovém plášti oděna tlingitská žena a náčelník jednoho z kmenů Kwakiutlů, malovaný dle snímku z roku 1914. Na olejomalbě z roku 2014 je takovým pláštěm oděn jeden ze současných náčelníků Kwakiutlů MAKWALA (Měsíc). Jeho občanské jméno zní RANDE COOK a ve skutečnosti má obličej lidský, nikoliv veverčí. Obraz namalovala kanadská umělkyně CAROLLYNE YARDLEY pro společnou výstavu s Randem v galerii domorodého umění Alcheringa ve Viktorii. Výstavou *Ravenous* se Yardley stala první zde vystavující běloškou. Oba umělci si hrají s významy symbolů a slov. Už název výstavy je narážkou na konzumní společnost, dravou a nenasytou jako hejno krkavců. Na druhou stranu je Cookovými maskami a obrazy krkavec připomínán jako uctívaná mytická bytost a předek mnohých rodů. Právě maska je tématem, které oba umělce spojuje. Carollyne Yardley maluje ve stylu *squirrealismu* postavy s hlavou veverky. Rande Cook pro výstavu vyřezal masku veverky a s tou jej Carollyne namalovala, kterák oděn do civilního obleku třímá měď. Další masky vytvořili společně: masku nazvanou *Mám na čele veverku* nebo *Masku spolupráce* s hyperrealisticky podaným povrchem pravé poloviny Randeho tváře. Tato

Plakát výstavy *Městští hromovní ptáci/krkavci v materiálním světě*, na fotografii náčelník Rande Cook na Time Square v NY.

maska patrně souvisí s tou, ve které se procházel a fotografoval na Time Square v New Yorku a ve svatopetrské katedrále ve Vatikánu. Indiáni prostě nevytváří jen krásné obrazy na zeď, ale předměty, které jsou součástí obřadu, slavnosti nebo gesta bojovníka.

Na závěr snad potěším mladší generaci čtenářů hádankou: co má společného mobilní telefon a umění indiánů severozápadu? Odpověď hledejte na předposlední straně časopisu.

Tomáš Macek – Netopýr

Francis Dick: Posvátný kruh, síťotisk.

Dům náčelníka Wakase

Kwakiutlové založili v zátocě Alert Bay na Kormoráním ostrově roku 1870 vesnici Yalis. Její jméno prý znamená „Usazená na pláži s nohama roztaženými do tvaru pobřeží.“ Původní domy ve vesnici byly prosté, nezdobené a vyrobené z ručně otesaných sloupů a prken. Se založením pily v Alert Bay roku 1872 přidali místní Kwakiutlové svým domům štíty ze strojem opracovaných prken. Štíty byly malovány velkorysími totemovými motivy a ve středu průčelí se začaly tyčit nádherně vyřezávané totemové kůly. Při slavnostech vítaly přichodící i sochy lidských postav opřené u kraje štítu domu.

Dům náčelníka Wakase má ve štítě Krkavce, jehož vyklápěcím zobákem vcházejí a vycházejí účastníci potlače. Totem vytvořil starý řezbář Yukwayu v roce 1899. Za tento první vysoký totem v zátocě dostal od náčelníka 350 bílých dek. Dle vzpomínek jiného z náčelníků „tvořily deky velkou hromadu“.

Uvnitř domu bylo velké čtvercové ohniště. Kouř vycházel obdélným otvorem ve střeše, nad nímž byla stříška sedlová (jako v tomto případě) nebo nakloněná jen jedním směrem. Střechy obyčejných domů byly pokryty pláty kůry, honosnější domy měly střechu z prken zatížených kameny.

Návod na sestavení vystřihovávky

Potřeby:

- knihařská kostka (lze ji vyrobit z morkové kosti) nebo tupý nůž, či šroubovák

Dům s otevřeným zobákem před pomalováním štítu.
Foto A. J. Brabazon asi 1899.

- nůžky, případně řezák a kovové pravítko
- disperzní lepidlo
- kolíčky na prádlo
- 3 cm drátu

1. Narýhuj kostkou všechny ohyby a vystřihni jednotlivé díly (celkem 12 kousků).
2. Malovanou část totemu ohni o hranu stolu, aby byla půlkulatá.
3. Slep špičku horního zobáku a přilep jej do otvoru v polovině výšky totemu.
4. Slep totemový sloup a na jeho vrchol přilep Hromového ptáka.
5. Slep horní díl zobáku a přilep jej zevnitř do otvoru ve štítu.
6. Kolem vchodu přilep na vnitřní stranu štítu tunel, ve kterém budou dvě dírky na připevnění pohyblivé části zobáku.
7. Propíchni dírky a slep špičku pohyblivého dílu zobáku. Pomocí drátu jej spoj s tunelem.
8. Trámy v kouřovém otvoru střechy ohni nahoru. Střechu přilep k zadní stěně a bokům domu. Přilep stříšku nad kouřový otvor tak, aby její okraje přesahovaly trámy o 5 mm.
9. Přilep stěny domu ke štítu tak, aby je štít po stranách přesahoval o šířku zeleného okraje (můžeš se podívat proti světlu a udělat si značku).
10. Nakonec ohni kosatce ocas modrou stranou nahoru, přilep totem ke štítu a potlač může začít.

Tomáš Macek – Netopýr

Pomáhal bych, ale... aneb 4H3

Pomoc v sociálním zařízení

Chtěl bych tímto článkem pomoci rozhoupat se všem, kteří si myslí, že by rádi někde (sem tam) pomohli, ale neví jak, anebo se domnívají, že na to nemají.

O tom, jak pomáhat za pomoci pejska (canisterapie), jsem již v předchozích číslech Woodcraftu (1/2014 a 4/2015) psal. Ne každý má ale vhodného pejska, pokud ho tedy vůbec vlastní. Navíc s takovým psem je opravdu fůra práce (výchova, příprava atd...).

Mnohá sociální zařízení také dobrovolníky (bez psa) nepřijímají. Potřebují odborníky. Přeci jen třeba taková práce s autistickými dětmi je velmi specifická.

A tak bych se chtěl podělit o vlastní zkušenost s tím, jak může pomoci opravdu každý.

Oslovila mě chrudimská nemocnice s tím, že už velmi dlouho hledají canisterapeutického psa na oddělení dlouhodobě nemocných (LDN). Sice bylo komplikované vymyslet, jak na to s časem, ale nakonec se zadařilo.

Tak jsem se tedy stal zaměstnancem chrudimské nemocnice.

Určitě si říkáte – tak není nic horšího než LDN! Na tohle tedy opravdu nemám. Pochybností jsem měl taky hodně. Báł jsem se, že můj žaludek prostě tu návštěvu nezvládne. Kolikrát mi stačila dobře naplněná plína mého syna. Praxe ale ukázala, že tyto obavy jsou liché.

Nejvíce mě překvapilo, že setkání s velmi nevoňavým vzduchem pocházejícím po většinou z činnosti vylučovací, se stávalo jen velmi vzácně. A nakonec, jak šel čas, jsem si postupně zvykl i na větší porce různých puchů. Perličkou je, že pokoje, na kterých jsou babičky, bývají krásně provoněné.

Prostě nebojte se. Moderní plíny dokážou hodně. A navíc pravdou je, že si zvyknete a že personál vždy pečlivě vybírá, ke komu půjдете a ke komu ne.

Tak, teď si řeknete: „Dobrá, dejme tomu, že můj žaludek to nakonec všechno rozdýchá, ale co s tím?

Nemám na to, abych někde zpíval nebo vymýšlel program pro nemocné.“

Pravda, nikdy by mne asi nenapadlo to, s čím jsem se nakonec v nemocnici potkal. A přitom je to tak jednoduché. Jednoho dne jsem s Indym (svým čtyřnohým nadřízeným – neb jako psovod mám status asistenta psa) potkal slečnu, která nebyla ničí příbuzná. Ona prostě když má čas, zajde na chvíli do nemocnice a tam si s vybranými pacienty povídá! A poslouchá, co vyprávějí oni. Nevadí, že mnohdy jedním uchem dovnitř a druhým ven.

To je ale přesně to, co pacientům opravdu pomáhá. Možnost si popovídat. Říci svůj příběh, vzpomínky.

Až budete tedy někdy uvažovat, že byste chtěli pomáhat, tak povídání je to nejjednodušší, co můžete udělat. Když oslovíte nemocnici, tak si myslím, že když ne první, tak druhá bude určitě ráda za vaši činnost. Jenom vezměte v potaz, že nemocnice bude s vámi chtít mít sepsanou nějakou smlouvu (to je ale rozhodně dobře).

Pro inspiraci navíc příkládám odkaz na dobrovolnické centrum chrudimské nemocnice: <http://chrudim.nempk.cz/dobrovolnicke-centrum>.

A na závěr: existuje orlí pero 4H3 – Pomoc v sociálním zařízení. Pokud si nasčítáte hodiny, které dají dohromady potřebný počet uvedený v daném znění, pak by Rada orlích per neměla mít problém OP uznat. Přeci jen, věřte nebo ne, ale i ten Indy je z návštěvy nemocnice pěkně unavený!

Pavel Spálený – Yučikala Wičaša
kresby: Lesnička

Středověký hrad z kartonu

Ačkoli prý se u malých dětí střídají období aut, mašinek, dinosaurů a dalších zajímavostí, u nás stále frčí rytíři a princezny. Proto jsme si pořídili tuto interaktivní, edukativní, kreativní a navíc i ekologickou a originální stavebnici. Pokud preferujete jiný stavební styl, směle do toho. Nám vyhovovala vrcholná gotika.

Co budeme potřebovat:

- velké kartonové krabice
- řezák na papír
- tužka
- obyčejné kuchyňské gumičky
- knoflíky s velkými dírkami
- tlustou jehlu
- silnou bavlnku
- obrázky gotických oken (Já jsem se inspirovala knihou Staletí kolem nás od Jaroslava Herouta)

Postup

Z krabic odstraníme lepicí pásy a upravíme je do úhledných pásů. Potom do horního okraje

vyřezeme cimbuří. Okna a brány si raději předem předkreslíme, pak je pomocí řezáku na papír také opatrně vykrojíme. Nakonec vyrobíme napojovací mechanismus, který nám umožní z jednotlivých komponentů vytvářet různé věže, zdi a nádvoří. Podle toho, kolik máme krabic a jak velký máme byt. Na svislých okrajích jednotlivých kartonů si uděláme vždy ve stejné výšce po dvou značkách. Na jedné hraně středověké zdi přišijeme bavlnkou na značky 2 knoflíky, na druhé připevníme liščí smyčkou ve stejném rozestupu a výšce

kuchyňské gumičky. Zachycením knoflíků do gumiček vytvoříme věž.

Kdo si chce pohrát, může okna podlepit pečícím papírem a vybarvit fixami. Vytvoří si tak pěkné vitráže.

Iva Jurkovičová – Olowanteča

Tuto část můžete po čárkované čáře odstříhnout a začít si skládat kartotéku plnou dobrých receptů a písniček. Uvařte si něco dobrého a přitom si krásně zapívejte.

Kalkýš – zapomenutá velikonoční dobrota

Umíš upéct sladký (a vitamíny nabitý) koláč dočista bez cukru, jen z obilí, vody a mouky? Že je to nemožnost? Budeš se možná divit, ale ne tak docela. Alespoň v některých koutech Slovenska a Maďarska se tahle dobrota tradičně peče o Velikonocích jako postní a přitom zdravé a výživné jarní jídlo. Říkává se jí kalkýš, keltýš, nebo také birač. Ale dost řečí, zde je recept:

- 1 hrnek žita
- ½ hrnku pšenice
- voda
- asi 1 kg mouky (někdo užívá čistě hladkou, jiný to míchá v poměru cca 400 g hladké mouky na cca 600 g hrubé mouky a doplní to 5–6 lžicemi krupice, podle mých pátrání na netu je na to v každém případě možné použít i mouku celozrnnou, ale výsledek je potom míň sladký)

Žito a pšenici propláchneme a ve vodě namočíme přes noc na cca 12 hodin. Poté necháme naklíčit 4–5 dní v nakličovadle (nejjednodušší je větší PET lahev, ve které propícháme několik děr něčím tenkým do dna), přičemž pravidelně proléváme vodou, aby obilí neztrácelo vlhkost). Měli bychom dostat klíčky asi 1 cm dlouhé, ne delší. Ty pak i s obilím rozmělníme – buďto je můžeme podrtit válečkem na nudle a pomlít na mlýnku na maso, nebo šoupnout do mixéru, zalít vodou a rozmixovat. Pokud užíváme váleček a mlýnek, zalijeme výsledek vodou až do datečně, po umletí a důkladně propereme. A pozor: jde nám právě o tu vodu, nikoli o pevný obsah. Venkovštější varianta receptu, pracující s válečkem a mlýnkem, velí, abychom vodu slili do zvláštní nádoby a vyprané zbytky obilí dali buď do kompostu, nebo domácí drůbeži. Varianta s mixérem káže mixovat a mixovat, dokud není všechno obilí umixované, pak to propasírovat přes silnější hrubší sítko a slupky ještě propláchnout. Dostat bychom tak měli v obou případech mléčnou bílou šťávu z rozmixovaných či drcených klíčků, s kterou pak budeme pracovat dál.

Šťávu poté zahušťujeme moukou (buď hladkou, nebo celozrnnou, anebo taky na střídačku hladkou a hrubou), tak, aby byl výsledek něco mezi těstem na lívance a těstem na palačinky.

Těsto poté nalijeme do nádoby na pečení, tak, aby byla plná jen z poloviny (ono to totiž při pečení bublá) a pečeme v troubě. Nejprve půl hodiny na nejvyšší výkon (250° Celsia), poté teplotu stáhneme na 180–200° a pečeme ještě tak dvě hodinky, dokud není povrch zlatohnědý. Výsledek má mít konzistenci krupicové kaše a být sladký jako med – ony v tom totiž začnou pracovat enzymy z naklíčeného obilí a při pečení v pekáči vznikne pravý a nefalšovaný slad. Je to tak trochu magie a není divu, že se tento pokrm uchoval především jako velikonoční a rituální. Tak dobrou chuť – a co se týče toho pekáče, o tom již staré receptury praví, že se má pak nechat 2–3 dny odmáčet.

Tomáš Jurkovič – Jerry

Prameny:

PILKOVÁ, SILVIA: *Poklady slovenskej kuchyne* (Dolná Nitra, Horná Nitra, Tekov), Ikar, Bratislava 2013
<https://varecha.pravda.sk/recepty/kalkys/38436-recept.html>
<http://www.biospotrebitel.sk/clanok/1650-keltys-kalkys-pozitavska-specialita.htm>
 (Internetové zdroje dostupné ke 4. 3. 2018)

Víš

Teach Your Children Well – CSNY 1970 / Robin 2017

D **G**
1. Víš, že pravdu máš

D **A**
a tak se snaž ať každé slyší

D **G**
že spíš budeš se prát

D **A**
než zapírat co je ti bližší

Že lhát je velkej hřích
lékem je smích a zákon vyšší
že víc musíš se ptát
a uším zní i píseň tišší

D **G**
Pravda a Láska nejsou žvást

D
nedej se nikým zmást

Hmi GA **D** **GA**
a nepřestávej snít, že svět je lepší

2. Víš, že sílu máš
a tahle zem je našich dětí
že mířít nesmí tu stát
tak jako dřív a roky letí

Že dál nesmíš se bát
na ničem víc už nezáleží
že dát je lepší nežli brát
a prachy nejdou jíst, o to tu běží

Pravda a Láska nejsou žvást
nedej se nikým zmást
a nepřestávej snít, že svět je lepší

www.youtube.com/watch?v=T-Bx72U-grw 82 bps

V posledních letech mi leží v žaludku, že se z pojmů jako je PRAVDA a LÁSKA staly vyprázdňené výrazy, které jsou mnohdy vnímány a užívány dokonce pejorativně.

Čas od času napíši nějaký písňový text a letos na jaře mě to popadlo a něco ze mne vytrysklo, ani jsem nevěděl jak...

Je to na melodii *Teach Your Children* (Crosby, Stills, Nash and Young) z roku 1970, v té době generačního hitu s podobným významem. Doufám, že by to zpěváky a brnkálisty v Lize mohlo oslovit...

Robin Renelt

You who are on the road
Must have a code that you can live by
Because the past is just a good-bye.

Teach your children well,
Their father's hell did slowly go by,
And feed them on your dreams
The one they picks, the one you'll know by.

Don't you ever ask them why,
if they told you, you will cry,
So just look at them and sigh
And know they love you.

Can't know the fears that your elders grew by,
And you, of tender years,
And so please help them with your youth,
They seek the truth before they can die.

Teach your parents well,
Their children's hell will slowly go by,
And feed them on your dreams
The one they picks, the one you'll know by.

Jitka Lenková: Tajemná místa Česka – vzrušující putování po lokalitách opředených rouškou tajemství, záhad a mysterií

nakladatelství xyz, 2016

Kniha *Tajemná místa Česka* nepůsobí bůhvíjak výpravně, je to hutná publikace s nemnohými ilustracemi, zato však pořádnou dávkou informací. Je rozdělena do kapitol podle jednotlivých oblastí naší země a vždy se věnuje jednotlivým místům, která lze prohlásit za tajemná. Ať už si pod slovem „tajemná“ představíme různé odstíny jeho významu.

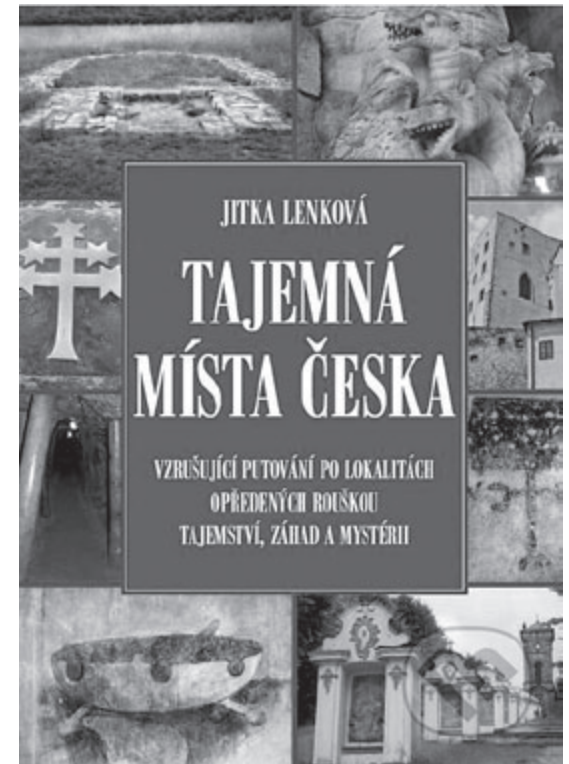
Autorka se věnuje místům tajemným díky pověstem, které je opřádají. Místům tajemným díky strašidlům, která se tam údajně vyskytují. Místům tajemným, která oplývají různými geologickými či magnetickými podivuhodnostmi. Místům tajemným díky událostem, které se zde historicky staly a nebyly třeba dosud zcela objasněny či vysvětleny. Místům tajemným představujícím spojení či přímo brány do jiných světů. Místům starým tisíciletí i místům, která v dnešní podobě vznikla až ve 20. století.

Na knize oceňuji, že nabízí vždy trochu historie, trochu popisu onoho tajemného jevu (ať už je to duchařská historka či vědecká měření poruch magnetismu kolem menhiru u Klobuk), trochu místopisu a trochu rozumného náhledu na věc. Je napsaná lehkým čtivým stylem.

Vřele bych ji doporučila všem náčelníkům kmenovým i rodovým, kteří chystají výpravy své smečky. Dá se využít třeba jen k předčítání, ale rozhodně i jako inspirace pro legendu etapové víkendové hry, noční bojovky či hezkého povídání o zajímavých věcech a jevech. Některá místa jsou popsána tak podrobně, že mohou sloužit i jako východisko pro nějakou část Velkých her. Například téměř 40 stránek zabývající se Vyšehradem určitě mohou ocenit pořadatelé akce Starou Prahou.

Věděli jste třeba, že na Vyšehradě bylo pozorováno osm rozličných strašidelných černých psů? Nu, tak třeba...

Kateřina Grünwaldová – Wičanhpi

Černý pes VI. Byla to potvora pekelná, vypadala jako sud obecní voznice, navlečený do psí kůže. Dělal to kotrmelce, valilo se to a řvalo jako buvol. Vyvalilo se to od kapličky v šancích přes Medunku a potom proti zazděné Jeruzalémské bráně, tou prošlo a valilo se to dál nad Přemyslovkou.

Chlapec z puebla Moqui a orel

Orel, to je Kah-bay-deh, náčelník všech létavců, a jeho pera jsou nejmocnější medicínou.

Tak dávno, že nikdo už nedokáže říct, kdy vlastně žili v Moqui jeden starý muž a stará žena, kteří měli dvě děti, chlapce a dívku. Chlapec, jehož jméno znělo Tai-oh, měl ochočeného orla, na kterém velmi lpěl, a orel hluboce miloval svého malého pána. I přes své mládí byl Tai-oh vynikajícím lovcem a každý den přinášel domů dost králíků nejen pro svoji rodinu, ale dokonce tolik, že i jeho orel se mohl dost nasytit.

Jednoho dne, když se chlapec chystal na lov, požádal svoji sestru, aby se během jeho nepřítomnosti o orla pěkně starala. Jakmile byl bratříček z doslechu, začala se sestra do orla škaredě navážet: „Jak já tě nenávidím, ptáku. Nenávidím tě tak moc, jak moc tě můj bratr miluje. Kdyby nebylo tebe, nosil by mi mnohem víc králíků, jenže takhle je všechny zhltněš ty!“

Orel cítil velikou křivdu a zlobil se. Když mu dívka přinesla králíka k snídani, orel jen otočil hlavu a zadíval se na stranu. Králíka se ani nedotkl. V poledne mu dívka přinesla oběd a orel se zachoval stejně. Když se večer Tai-oh vrátil, orel mu pověděl všechno, co se stalo.

„Víš,“ řekl orel, „pořád jsem zde v Moqui a už mě to nebaví. Chci na chvíli domů navštívit svůj lid. Pojď a přidej se ke mně, ať vidíš, kde žije orlí národ.“

„To zní dobře,“ odpověděl Tai-oh. „Tak tedy zítra ráno vyrazíme.“

Ráno všichni odešli daleko dolů do údolí sklidit z polí kukuřici, jen Tai-oha nechali doma.

„Tak,“ řekl orel, „teď mi odvaž ten špagát z nohy, příteli, nasedni mi obkročmo za krk a vydáme se na cestu.“

Než bys řekl švec, provázek zmizel a Tai-oh se vyšplhal za krk mohutnému ptáku, jenž začal strmě stoupat do nebes, jako by ani nenesl žádnou váhu. Dlouho pak kroužil nad pueblem a lidé se na něj dívali, ukazovali si a křičeli překvapením a úzkostí, když si všimli chlapce na jeho zádech. Nakonec zamířili až nad daleká pole, kde pracovali Tai-ohovi rodiče a sestra.

Ti tři je spatřili, úplně se zděsili a dali se do velikého nářku. Domů se ubírali s velikou lítostí. Mysleli, že Tai-oha již nikdy nespatří.

Orel se vznášel stále výš a výš, dokud nevyletěl až do nejvyšších sfér nebes. V široširé modři se objevila maličká dvířka a orel skrze ně prolétl. Přistál na nebeské podlaze, počkal, až Tai-oh sleze a řekl mu: „Tady, příteli, počkej, já zatím půjdu navštívit svůj lid.“ A odletěl.

Tai-oh čekal tři dny, ale orel se pořád nevracel. Chlapce to už moc nebavilo, a tak se vydal na cestu, aby se trochu porozhlédl. Ušel pořádný kus, když potkal starou Pavoučí ženu.

„Kampak jdeš, synu?“ zeptala se ho.

„Hledám svého přítele orla.“

„Dobrá, pomohu ti. Vstup do mého domu.“

„Ale jak bych se mohl vejít do tak maličkatých dvířek?“ divil se Tai-oh.

„Jen polož svoji nohu do vchodu a dveře se stanou dost velikými, abys jimi prošel.“

Tak Tai-oh vložil nohu do dveří a stalo se, jak žena řekla, dveře se v tu ránu do široka otevřely, chlapec vstoupil do pavoučího domu a usadil se.

„Poslouchej,“ řekla Pavoučí žena, „čekají tě velké obtíže, chceš-li se dostat do domu svého přítele orla, protože tam vede jen dlouhatánský žebřík. Je dobré, že jsi nejprve přišel ke mně, protože ti poradím a pomohu. Ten žebřík je poset ostrými šípovými hroty a pazourkovými noži, takže kdybys po něm chtěl vyšplhat, snadno by ti odřízly nohy kus po kuse. Ale já ti věnuji tento vak plný svatých bylin. Až přijdeš k žebříku, sežvýkej je a plivni šťávu z nich na žebřík. Ten se naráz pro tebe stane hladounkým.“

Tai-oh poděkoval Pavoučí ženě a vydal se s vakem na cestu. Po chvíli přišel k patě obrovitánského žebříku, jehož konec byl v nedohledných výšinách. Jeho strany i příčle byly doslova posety pazourkovými štěpy, takže by po nich žádná živá bytost nedokázala ve zdraví vyšplhat ani kousek. Ale když Tai-oh sežvýkal svaté byliny z vaku od Pavoučí ženy a šťávou

z nich pokropil patu žebříku, náhle všechny ostny a ostří zmizely. Tai-oh mohl šplhat nahoru bez jediného škrábnutí.

Šplhal dlouho, předlouho, až konečně vylezl až na samý vršek žebříku a stoupl na střechu orlova příbytku. Ale když slezl ke dveřím, viděl, že se také úplně lesknou šípovými hroty. Kdokoli by se pokusil do dveří vstoupit, byl by rozkrájen na kousky. Tai-oh měl naštěstí své byliny, opět je sežvýkal, a když šťáva z nich dopadla na dveře, hroty hned zmizely a on mohl bezpečně vstoupit do domu. Uvnitř uviděl svého orlího přítele a všechny orlí lid. Jeho přítel se totiž zamiloval do orlí dívky a teď se s ní ženil, proto se nemohl vrátit k nebeským dvířkům tak brzy, jak myslel.

Tai-oh tam s nimi nějaký čas zůstal, měl se moc dobře, obdivoval zvláštní nebeskou zemi a pěkně se bavil s orlími přáteli. Po čase k němu přišel jeden z moudrých orlích starců a řekl mu: „Můj synu, je čas, aby ses vrátil domů, neboť tví rodiče se nesmírně rmoutí v domnění, žeš mrtev. Ale protože jsi nyní dobře poznal náš lid a byl v naší zemi, od teď kdykoli uvidíš orla chyceného, či dokonce orla v zajetí, musíš jej osvobodit. Vždyť víš, že když my orli přiletíme domů a sejmeme své pernaté pláště, jsou z nás lidé stejní jako tvůj lid.“

Tai-oh tedy šel ke svému orlímu příteli a řekl mu, že se potřebuje vrátit do svého domova.

„Dobrá,“ řekl orel, „posad se mi zas na záda a zavři oči, vyrazíme.“

Chlapec tedy udělal, jak mu orel řekl, a letěli, letěli dolů a dolů, stále níž, až dorazili do puebla Moqui. Tam před zraky užaslého lidu Tai-oh slezl z orlího hřbetu, srdečně se s orlem rozloučil a ten se vznesl zpátky do výšek za svou mladou orlí ženou.

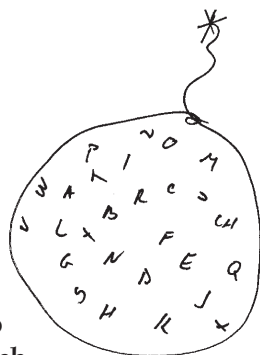
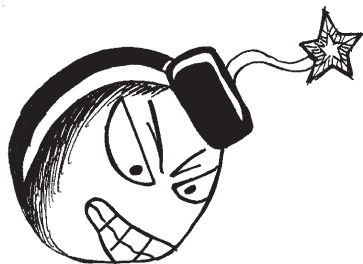
Tai-oh vešel do domu své rodiny se spoustou sušeného masa a jemně vydělaných koží, jež mu přítel orel daroval, a všichni měli ohromnou radost, že je živ a zdrav a zpátky.

A tenhle příběh je příčinou toho, že do dnešních dní všichni Moquiové nedrží orly v zajetí, přestože skoro všechna ostatní puebla mají tolik orlích vězňů, kolik se jim jich podaří pochytyat.

*Z anglického originálu The Moqui Boy and the Eagle
přeložila Kateřina Grünwaldová – Wičanhpi
Z knihy Native American Tales and Legends, Edited by
A. A. Macfarlan, Dover Evergreen Classics 2001
kresba: Lucie Fryčová*

Bomba!

Hru, kterou vám představím v následujících řádcích, mám spojenou s mnoha příjemnými chvilkami radosti a zdravého soutěžení (nejen) na školním výletě z dob svých gymnaziálních studií. Doufám, že i pro vás se stane zdrojem mnoha veselých zážitků.

Pro koho se hra hodí? Pro všechny, kteří znají abecedu. Podle věku je možné ztěžovat podmínky a časovou náročnost.

Co budeme potřebovat? Provaz dostatečně dlouhý na to, aby se z něj dal vytvořit kruh o průměru cca 1,5 m, a kartičky, na kterých budou napsaná všechna písmena abecedy (jedna kartička = jedno písmeno).

Jak na to? Podle počtu hráčů vytvoříme dvě, tři, čtyři skupiny (skupina by měla mít alespoň čtyři členy). Z provazu vytvoříme

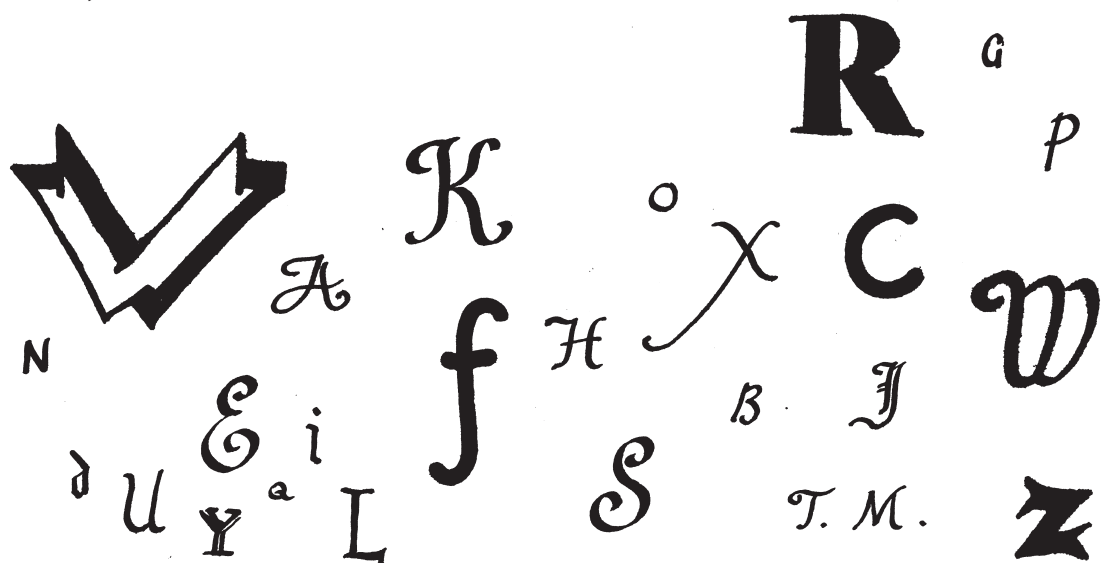
kruh, do kterého náhodně rozmístíme kartičky písmeny nahoru. Úkolem skupiny je co nejrychleji šlápnout na všechna písmena od A do Z (pro gurmány klidně i od Z do A). Členové ostatních skupin jsou v roli diváků. Skupiny mezi sebou soutěží, kdo je nejrychlejší. První kolo je většinou průzkumné, opravdová strategie, obzvláště u starších dětí, přichází až s kolem druhým.

A proč bomba? Pro vytvoření té správné atmosféry můžete navodit následující situaci. Hráči narazili

na tikající bombu. Pokud se jim nepodaří ji deaktivovat do dvou minut, vybuchne a bude... vybuchnuto. Pokud se vám podaří sehnat ještě starý budík a nastavit ho tak, aby po dvou minutách začal dramaticky zvonit, bude to ještě lepší.

Odpočítávání začíná za tři, dva, jedna... BUM!

Nicol Jará - Zi

Proč má bobr plochý ocas

OPĚVĚJSKÁ LEGENDA

KDYSI DÁVNO ŽIL BOBR, KTERÝ SE NEUSTÁLE CHLUBIL SVÝM OCASEM.

MÁM NEJKRÁSNEJŠÍ OCAS NA SVĚTĚ. O TOM NENÍ POCHYB.

ZOOM

PEČLIVĚ SI BOBRŮV OCAS PROHLÉDNĚTE. JE ...

- HUŇATÝ
- HEBKÝ
- ZAŘIVÝ
- FOTOGENICKÝ
- PŮVABNÝ
- ZÁVIDĚNÍHODNÝ
- OSLNIVÝ
- JEMNÝ
- (- SKVĚLÝ NA KABÁT)
- ... JE PROSTĚ KRÁSNÝ!

ŽE SE TI LÍBÍ MŮJ OCAS?

LÍBÍ BOBRĚ, LÍBÍ.

A CHTĚLA BYS MÍT KRÍDLA JAKO MŮJ OCAS?

NECHTĚLA. PROČ POŘÁD MYSLÍŠ JENOM NA SVŮJ OCAS???

BOBR URAŽENĚ ODKRÁČEL PRYČ.

HLOUPÝ PTÁK!

TU NARAŽIL BOBR NA ONDATRU.

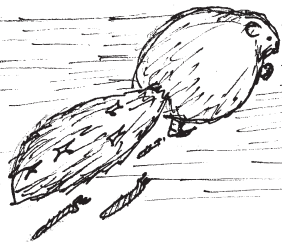
AHOJ ONDATRO, LÍBÍ SE TI MŮJ OCAS?

ANO, JE KRÁSNÝ. ALE JE DOST SILNÝ!

BOBR OPĚT URAŽENĚ ODEŠEL DO NORY

MŮJ OCAS JE SILNÝ A KRÁSNÝ!!!

VŠICHNI MI JENOM ZÁVIDÍ!
JSOU NA MĚ
ZLI?

ABY SE UKLIDNIL, ROZHODL SE POKAČET PÁR
STROMŮ

TI MIZEROVÉ...
ZÁVIDÍ MI! JA JIM
UKÁŽU!!!

A TAK HLODAL A HLODAL.

MA'M NEJKRÁSNĚJŠÍ
OCAS!

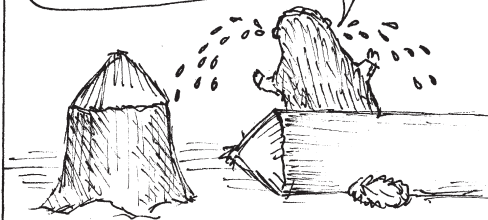
A POŘÁD MYSLEL NA SVŮJ OCAS...
A NEVŠIML SI ŽE
SE STROM PÓDEZŘELE
NAKLÁNÍ.

... JE TAK HEBKÝ.

SPADNUL BOBROVI PŘÍMO NA JEHO
KRÁSNÝ OCAS.

AÚÚÚ! POMOC! AÚÚÚ.
AÚÚÚ! MŮJ OCAŠEK.

TLAČIL A TAHAL, ABY SVŮJ OCAŠEK
VYPROSTIL.

UFFF!!!
AU!!!
UFFF!!!

KDYŽ KONEČNĚ VYPROSTIL OCAS ZPOM
STROMU, BYL ÚPLNĚ PLOCHÝ.

ZNIČIL JSEM SVŮJ
NEJKRÁSNĚJŠÍ OCAS.
ZBYLO MI PÁDLLO.

